

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2018-10-08
Stockholm

Mål nr
M 6454-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-06-21 i mål nr M 2509-15, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Kronobergs län
351 86 Växjö

Motpart

Växjö kommun, Tekniska förvaltningen
Box 1222
351 12 Växjö

Ombud: Kommunjurist x
samma adress

SAKEN

Ansökan om lagligförklaring samt tillstånd till vattenkraftproduktion vid Åbyfors kraftverk på fastigheten Z i Växjö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att villkor 2, 3 och 5 ändras och ett nytt villkor 8 föreskrivs. Villkoren ska ha följande lydelse:

2. I den naturliknande fiskvägen ska minst 100 l/s året om framrinna. I slitsrännan ska minst 340 l/s året om framrinna. I flyktvägen i intagsgallret ska under perioden den 1 mars till den 30 november minst 160 l/s

Dok.Id 1406385

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 59	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se		
		www.svea.se		

framrinna och övrig tid minst 80 l/s. Slitsrännan och flyktvägen får dock torrläggas i samband med årlig avsänkning av intagskanalen i enlighet med meddelat tillstånd. Slutlig utformning av fiskvägen, slitsrännan och flyktvägen eller -vägarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

3. Ett intagsgaller ska installeras med högst 18 mm spaltbredd och med maximalt 35 graders lutning mot horisontalplanet. Det ska förses med minst två flyktöppningar på vardera sidan, samt flyktväg.

5. Vattenståndet intill intagskanalen ska som lägst uppgå till +165,00 m och som högst till +165,30 m, med fullt öppen damm. Vid nivå +165,00 m eller lägre ska endast tillrinningen tappas, dock ska alltid 100 l/s framrinna i den naturliknande fiskvägen. Vid extrema lågflöden ska tappning i den naturliknande fiskvägen och slussen prioriteras, därefter i tur och ordning slitsrännan, flyktrännan och kraftverket.

8. Kraftverket ska drivas som ett strömkraftverk. Korttidsreglering får inte ske.

2. Kammarkollegiets och länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen lämnas utan bifall.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Kronobergs län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska avslå ansökan i sin helhet och i andra hand stryka villkor 5, meddela nedanstående villkorsändringar, och ändra andel för förlust av vatten som kommunen får godta utan ersättning till 1/5.

Villkor 2

I fiskvägen ska framrinna minst 1 m³/s och i en flyktväg minst 160 l/s. Om tillrinningen är lägre än 1,16 m³/s ska hela tillrinningen släppas i fiskpassagerna. Vid så låga flöden ska prioritering av det återstående vattnet ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Slutlig utformning av fiskvägen och flyktvägarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Villkor 3

Ett fingaller med högst 15 mm spaltvidd och med en maximal lutning mot horisontalplanet på 35 grader ska installeras uppströms kraftverket. Vattnets hastighet genom gallret ska uppgå till högst 0,5 m/s.

Följande villkor ska läggas till:

Kraftverket ska drivas som strömkraftverk. Korttidsreglering får inte ske.

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för sin talan i Mark- och miljööverdomstolen med 40 000 kr.

Kammarkollegiet har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom förutom rättegångskostnadsdelen och bifalla kollegiets yrkande om att ansökan ska avvisas alternativt avslås. Vidare har kollegiet yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 28 446 kr.

Tekniska förvaltningen i Växjö kommun (kommunen) har bestritt samtliga yrkanden från Kammarkollegiet och länsstyrelsen och yrkat att Mark- och miljööver-

domstolen ska avslå överklagandena och fastställa mark- och miljödomstolens dom. Kommunen har motsatt sig klagandenas yrkanden om ersättning för rättegångskostnader.

Efter huvudförhandlingen i målet har kommunen, som vidhåller sin inställning att underrättsdomen ska fastställas, framställt följande förslag till alternativa villkor:

Villkor 3

3. Ett intagsgaller ska installeras med högst 18 mm spaltbredd och med maximalt 35 graders lutning mot horisontalplanet. Intagsgallret ska förses med minst två flyktöppningar på vardera sidan, samt flyktväg.

Villkor 5

5. Vattenståndet intill intagskanalen ska som lägst uppgå till +165,00 m och som högst till +165,30 m, med fullt öppen damm. Vid nivå +165,00 m eller lägre ska endast tillrinningen tappas, dock ska alltid 100 l/s framrinna i den naturliknande fiskvägen. Vid extrema lågflöden ska tappning i den naturliknande fiskvägen och slussen prioriteras, därefter i tur och ordning flyktrännan och kraftverket. Om en teknisk fiskväg (slitsränna) ska föreskrivas, ska denna prioriteras före flyktrännan, men efter slussen.

Om Mark- och miljööverdomstolen finner anledning att föreskriva villkor om en teknisk fiskväg föreslås följande ändring av villkor 2.

Villkor 2

2. I den naturliknande fiskvägen ska framrinna minst 100 l/s året om. I slitsrännan ska framrinna minst 340 l/s året om. I flyktvägarna i intagsgallret ska under perioden 1/3 – 30/11 minst 160 l/s framrinna, under övrig tid på året ska minst 80 l/s framrinna. Slitsrännan och flyktvägen får dock torrläggas i samband med årlig avsänkning av intagskanalen i enlighet med meddelat tillstånd.

Kammarkollegiet och länsstyrelsen har vidhållit sina yrkanden beträffande villkor 2, 3 och 5. Länsstyrelsen har också motsatt sig att lydelsen ”Slutlig utformning av fisk-

vägen och flyktvägarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten” ska utgå om villkor 2 ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kammarkollegiet har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Nollalternativet

Mark- och miljödomstolen har utgått från ett felaktigt nollalternativ i sin prövning, eftersom nuvarande förhållanden inte motsvarar någon tillståndsgiven kraftutvinning.

Miljökvalitetsnormer m.m.

Mark- och miljödomstolen har varit förhindrad att lagligförklara anläggningen och lämna tillstånd till den ansökta verksamheten, eftersom verksamheten äventyrar uppnåendet av god status vid den tidpunkt som anges i direktivet.

4 kap. 6 § miljöbalken

Det är fråga om tillståndspliktig vattenverksamhet som bedrivs utan tillstånd. Sökanden har inte presenterat något underlag som visar i vilken utsträckning den nuvarande dammen dämt upp vattendraget. Det finns exempelvis inte några uppgifter om när dammen tillkommit, när den fick sin nuvarande utformning eller vilken utformning den haft tidigare. Resolutionsbeslutet för slussen omfattar inte frågan om dämning/reglering. Domstolen har utgått från ett felaktigt nollalternativ, eftersom vattenverksamhet som bedrivs utan tillstånd inte ska beaktas vid en prövning enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Det finns inte några uppgifter i prövningsunderlaget om verksamhetens påverkan på naturmiljön i Mörrumsån. Den korrekta jämförelsen är mellan drift av ett vattenkraftverk med 12 m³/s och att inte driva något kraftverk på platsen. Aktuellt tillstånd har därför meddelats i strid med utbyggnadsförbudet i 4 kap. 6 § miljöbalken.

Lagligförklaring

Lagligförklaring kan endast ske av en anläggning. Hela anläggningen ska lagligförklaras med tillämpning av samma bestämmelser, oavsett när de olika anläggningsdelarna har tillkommit. Av mark- och miljödomstolens dom går inte att utläsa exakt vad som har lagligförklarats och hur domstolen har bedömt att anläggningen förhåller sig till de krav som ställdes i äldre bestämmelser.

Mark- och miljödomstolen anger i sin dom bl.a. att sökanden ”får anses ha visat att en dammanläggning i nuvarande läge funnits sedan åtminstone slutet av 1880-talet”. Denna slutsats är felaktig då ansökningshandlingarna inte innehåller något sådant underlag. Det finns inget i ansökningshandlingarna som visar när eller var någon dammanläggning uppförts. Noteringar om en kvarndamm vid Åby gård finns, men denna damm var belägen uppströms aktuell anläggning. Det saknas uppgifter om dess utformning och om den dämde hela åfåran eller enbart en del av den. Anläggningen i nuvarande utförande utgör dessutom ett vandringshinder. Både utifrån nu gällande och äldre bestämmelser är detta inte ett godtagbart utförande.

Det är vidare endast möjligt att lagligförklara en anläggning i den utformning den hade vid miljöbalkens ikraftträdande och under förutsättning att anläggningen inte har ändrats därefter. I förevarande fall har sökanden, såvitt framgår av ansökan, efter balkens ikraftträdande renoverat/byggt om anläggningen bl.a. genom tätande åtgärder i kraftverkets intagskanal, installation av rensmaskin och restaurering av nödutskov med spetluckor. Det finns inget underlag som visar anläggningens utformning vid den tidpunkt miljöbalken trädde i kraft. Sammantaget är det inte möjligt att lagligförklara anläggningen.

11 kap. 6 § miljöbalken

En viktig utgångspunkt vid tillståndsprövningen är att sökanden inte ska ha någon fördel av att ha byggt anläggningen utan tillstånd. Kostnaden för uppförande, ombyggnation och renovering av alla de byggnationer/anläggningsdelar som utgör väsentliga delar av vattenanläggningens konstruktion och funktion ska räknas in i den ekonomiska bedömningen. Vidare ska kostnaderna för försiktighetsåtgärder som faunapassager, fingaller, minimitappningar etc. räknas med. Därutöver ska kostnaderna

för tillkommande åtgärder/ombyggnationer medräknas. Mark- och miljödomstolen har inte tagit med dessa kostnader vid prövningen av om verksamheten är tillåtlig enligt 11 kap. 6 § miljöbalken.

Anläggandet av fiskväg har i detta fall räknats sökanden tillgodo vid bedömningen av om verksamheten är förenlig med bestämmelserna i 11 kap. 6 § miljöbalken. Av Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 maj 2012 i mål nr M 5795-11 framgår dock att detta är felaktigt. Däremot ska samtliga kostnader, både tidigare och tillkommande, belasta båtnadsberäkningen.

24 kap. 1 § miljöbalken

Eftersom frågan om dämning/reglering inte är prövad tidigare och det inte finns något underlag avseende vilken miljöpåverkan nu aktuell dämning/reglering medför är det inte möjligt att meddela tillstånd till den.

Fråga om omprövning av dom i mål nr VA 45/96

Sökanden avgränsar prövningen genom sin ansökan. Mark- och miljödomstolen har gått utöver vad som har yrkats genom att ompröva domen från 1996.

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Bästa möjliga teknik och 11 kap. 8 § miljöbalken

Det villkor som har ställts upp avseende uppströmspassage är inte tillfredsställande. Insteget till fiskvägen är placerat på en plats som är allt annat än optimal för anlockningen. Vidare är även ursteget placerat på en mindre lämplig plats, i ett område med förhållandevis lugnt vatten och utan anslutning till huvudflödet. Att godkänna en fiskväg som har en mycket dålig förutsättning att ge en acceptabel funktionsnivå kan inte anses utgöra bästa möjliga teknik.

Fiskeutvecklingsgruppen vid länsstyrelsen i Västra Götalands län har konsulterats och den föreslår en teknisk fiskväg i kombination med den fiskväg som kommunen förespråkar som ett komplement. En sådan lösning skulle kräva betydligt mindre utrymme än en naturliknande fiskväg. Kommunen anger vidare att Helgasjöns nivåvariation på

0,5 m inte beaktats tidigare och att en fiskväg bör vara anpassad till detta. Detta instämmer länsstyrelsen i och vill påtala att denna variation inte heller har tagits i beaktande för den lösning som kommunen föreslagit.

Allmänna hänsynsregler

Lokaliseringen av anläggningen kan inte anses vara optimal, och det är tydligt att platsen för fiskväg inte är lämplig, varför lokaliseringskravet enligt 2 kap. 6 § miljöbalken inte är uppfyllt.

Miljökvalitetsnormer

En grundläggande förutsättning att uppnå god ekologisk status i den aktuella vattenförekomsten är att förbättra förutsättningarna för att uppnå god status för konnektivitet, så att kvalitetsfaktorn för fisk kan förbättras. Detta sker lämpligen genom att anlägga fiskpassager som möjliggör vandring för de arter som enligt referensförhållandet bör finnas inom vattenförekomsten.

Inom vattenförekomsten finns bara ett vandringshinder, den damm som lagligförklarats genom mark- och miljödomstolens dom. Om den lösning för uppströmspassage som fastställts i domen vinner laga kraft bedöms att det finns en betydande svårighet att uppfylla kravet på att uppnå god ekologisk status till uppnåendetiden 2027. Domstolens slutsats, att det är tillräckligt att fiskvägen inte försvårar uppnåendet av god ekologisk status, är problematisk och direkt felaktig. När en av de viktigaste kvalitetsfaktorerna för uppnåendet av god status (konnektivitet) är kopplat direkt till den anläggning och verksamhet som provas, och denna verksamhet inte förenas med tillräckliga skyddsåtgärder är mark- och miljödomstolens resonemang knappast förenligt med Weserdomens slutsats.

Dammen i Åbyfors ligger som en barriär mellan Mörrumsåns nedre och övre avrinningsområde. Det finns värdefulla öringstammar såväl uppströms som nedströms Åbyfors, varför det är av stor vikt att vandringsvägarna öppnas upp, och på ett sådant sätt att öringens vandring inte försenas mer än nödvändigt. Därför behövs även ur detta perspektiv en bättre uppströmslösning än den som fastställts i domen.

Utbyggnadsförbud enligt 4 kap. 6 § miljöbalken

Med hänvisning till att varken drift av kraftverk eller uppdämning haft tillstånd bör utgångspunkten vara att drift såväl som dämning är nya företeelser. Bedömningen av miljöpåverkan bör därför utgå från ett annat läge än det nuvarande. Ska utbyggnaden tillåtas bör den i vart fall kombineras med mycket högt ställda krav på skyddsåtgärder, så att skadan på miljön blir obetydlig.

Villkor 2

Tappningen till fiskpassagerna är långt från vad som behövs för att uppfylla bästa möjliga teknik eller krav enligt 11 kap. 8 § miljöbalken. Med fiskvägens placering, med insteg 70 m från utflödet från utloppet från kraftverket, är förutsättningarna för en lyckad anlockning till fiskvägen mycket begränsade, och risken för att fisk ska fördröjas eller avstå från vandring överhängande.

I stället bör tappningen till fiskvägen vara i enlighet med lågmedelvattenföringen. Fiskvägen ska utformas så att den förmår ta emot en sådan tappning, alternativt kompletteras med en teknisk fiskväg med placering på ön. Vidare är sista stycket i sista meningen av villkoret inte så entydlig som ett villkor bör vara. Det är bättre att skriva ”... eller tillrinningen, om den är lägre” än ”om så tillrinningen medger” eftersom det senare uttrycket lämnar utrymme för en mer skönsmässig bedömning. Vad avser nedströmpassagen finns en överhängande risk att större fiskar skyggar för en öppning med ett så lågt flöde som 80 l/s. En öppning med det dubbla minimiflödet vore lämpligare.

Det förslag som kommunen har presenterat efter huvudförhandlingen uppfyller inte heller bästa tillgängliga teknik. En slitsrännas optimala bredd bedöms var $8 \times b$ (slitsöppning) (Katopodis, 1992). Vid 0,3 m fri öppning är rekommenderad bredd 2,4 m. Den föreslagna bredden är 1,8 m. Det går inte att säkerställa att de önskade flödesmönster som är speciella i en slitsränna kan uppnås med denna bredd. Vidare saknas tydliga vilobassänger. De två bassängerna i två av krökarna kan tänkas fungera som sådana om bassängerna breddas. I ritningen framställs bassängen i övre högra hörnet som kvadratisk vilket inte är optimalt. Bassängerna ska vara 2,4 m breda och i övrigt följa de rekommendationer som ges för design av slitsrännor.

Vattenhastigheten genom flyktöppningen får inte understiga hastigheten framför gallret. Detta kan medföra att fisk har svårare att hitta och välja flyktöppningarna. Därför bör inga begränsande sektioner i flyktvägen finnas som ger en sådan effekt.

Kommunen vill prioritera slussen framför slitsränna och flykträna. Det kan inte anses vara bästa tillgängliga teknik för miljöanpassning. I stället bör prioriteringsordningen vara: omlöp, slitsränna, flykträna, sluss och kraftverk.

Villkor 3

Fingallret bör ha högst 15 mm spaltvidd. I flera senare mål har olika mark- och miljödomstolar bedömt att en spaltvidd om 15 mm utgör bästa möjliga teknik. Med hänvisning till att hela Mörrumsån har pekats ut som viktig för fisket och förekomst av ål i systemet är ett fiskanpassat galler med en spaltvidd om högst 15 mm motiverat.

Villkor 5

Skrivningen ”vad på dammens skötsel beror” bör strykas eller förtydligas, då kommunen redan tagit höjd för sina behov inom dämningsintervallet. Det är rimligare att hanteringen vid behov av en avsänkning av dammen får ske genom ett anmälningsförfarande eller att överskridanden vid ovanliga väderhändelser som kraftig torka eller vid stora mängder nederbörd får hanteras genom möjlighet till godkännande i efterhand.

Övrigt

Den andel kommunen måste tåla utan ersättning bör inte begränsas till en tjugondel. Det är rimligare bestämma denna andel till en femtedel, den högsta andel som tillåts enligt 31 kap. 22 § andra stycket miljöbalken.

Kommunen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Miljö kvalitetsnormer m.m.

Åbyån är uppenbart hydromorfologiskt påverkad genom omfattande uppdämning. Detta skedde i allt väsentligt i vart fall innan 1885, då ritningar i ansökan för tillstånd

att anlägga nuvarande sluss visar en uppdämd åfåra liknande dagens fåra. Genom åtgärden, som sannolikt har gjorts etappvis fram till slussen byggdes, har Åbyån förvandlats från ett strömmande vattendrag till en lugnflytande närmast stillastående å vilken ekologiskt påminner mer om intilliggande sjöar. Efter att slussen anlades har sprängningar och rensningar gjorts i enlighet med tillståndet för att säkerställa att det finns en sammanhängande minst 1,2 m djup farled hela vägen upp till Asa, 16 km och tre stora sjöar uppströms Åby. Den forna forsen är numera helt lugnflytande med dybotten och fiskfaunan domineras därför helt av typiska sjölevande arter såsom abborre och mört, även kallad toleranta arter.

Då Åbyån rent formellt klassificeras som ett vattendrag ska ån uppfylla god ekologisk status enligt bedömningsgrunderna för vattendrag, eller utifrån en expertbedömning om påverkan och tillstånd. Fiskfaunan i Åbyån ska uppvisa liten avvikelse jämfört med ett referenstillstånd. Referenstillståndet är ett opåverkat vattendrag och fiskfaunan ska då domineras av intoleranta och lithofila fiskarter. Detta är dock rent praktiskt en omöjlighet i Åbyån så länge minsta djup överstiger 1,2 m och den genomsnittliga bredden är ca 60 m.

Att miljö kvalitetsnormerna inte ska åsidosättas innebär inte att verkligheten kan tänkas bort, såsom att god ekologisk status kan uppnås bara för att någon vill det och ett något ökat utbyte av fisk mellan två lugnvattenbiotoper. Det är också rimligt att mer än 100 år gammal infrastruktur inte i alla prövningar ska omdanas så att god ekologisk status uppnås utan hänsyn till andra intressen, så länge definition och mål om god ekologisk status är satta utan hänsyn till befintlig infrastruktur, kulturhistoriska värden etc.

Det finns anledning att ifrågasätta resonemangen från länsstyrelsen och Kammarkollegiet angående nyttan med och behovet av optimal fiskvandring i Åby. Det påvisas inte hur ökad fiskvandring ska bidra till uppfyllelse av miljömålen och miljö kvalitetsnormerna. God ekologisk status med avseende på fisk är redan uppnått i de sjöar som ligger såväl uppströms som nedströms Åby, just för att de hyser normala och balanserade bestånd av framför allt abborre, mört, braxen, gädda, benlöja m.fl. arter. En eventuell ökad vandring och ökad förekomst av abborre, gös eller braxen gör varken till eller från i fråga om god ekologisk status. Det finns vidare motsättningar i

att målinriktat jobba för hotade arter (t.ex. öring och andra lithofila arter) samt ta full hänsyn till svagsimmande arter vid anläggandet av fiskväg.

Eftersom det inte är fråga om någon ny verksamhet som medför någon ny påverkan ger Weserdomen ingen vägledning. Det uppkommer inga nya försämringar genom kommunens ansökan och föreskrifterna om minimitappning, flyktväg och fiskväg kommer istället leda till förbättringar.

Lagligförklaring

Intagskanalen har varit föremål för årliga torrläggningar/avsänkningar i samband med service och underhåll. Vid ett sådant tillfälle, 2007/2008, gjordes större underhållsarbeten som kommunicerades med länsstyrelsen som inte hade något att erinra. Under 2014 gjordes ett liknade underhåll då nödutskovet återställdes, även detta utan att miljöpåverkan var större än vid sedvanliga underhållsarbeten eftersom åtgärderna utfördes i torrhet. Åtgärden innebar således endast att säkerheten, som hade varit efter-satt under en tid, förbättrades avsevärt. Det är orimligt att sådant underhåll skulle omöjliggöra en lagligförklaring.

Utbyggnadsförbud enligt 4 kap. 6 § miljöbalken

I frågan om prövning av riksintressebestämmelserna går det inte att bortse från vad som legat till grund för införandet av det specifika riksintresset. Av propositionen som föregick lagändringen går att utläsa att åsträckan i Blekinge har mycket höga naturvärden. Däremot nämns inte ett ord om naturvärdena uppströms Blekinge. Åby ligger mycket långt uppströms de värden som låg till grund för utpekandet av Mörrumsån som riksintresse.

11 kap. 6 § miljöbalken

Anläggningen är inte byggd utan tillstånd och om alla kostnader ska räknas in från begynnelsen ska även alla intäkter räknas in, likaså nyttan av alla de många arbetstillfällen som under årens lopp tillskapats i närområdet med anledning av kraftutvinningen i kraftverket och tidigare kraftanläggningar.

Övriga yrkade villkorsändringar

Kommunen kan godta en flyktväg istället för två, då detta synes vara mer ändamålsenligt. Även ett villkor om minimitappning som inträder vid nivå +165,00 m medges. Vidare åtar sig kommunen att driva kraftverket som ett strömkraftverk, men ett särskilt villkor om detta behövs inte.

För det fall minimitappning ska vara ett absolut krav är det nödvändigt att villkoren förenas med någon form av skrivning som innebär att kommunen inte ska hållas straffansvarig för att vattennivå kan sjunka. Det kan inte vara rimligt att meddela tillståndsvillkor som står i motsatsförhållande till varandra, t.ex. ett upprätthållande av ett villkor om minimitappning som leder till att ett villkor om absolut lägstanivå underskrids. Vid extrema torrperioder måste det vara klart att tappningen eller nivån har en absolut lägsta gräns. Det skulle därför kunna vara lämpligt att lägga till en skrivning i villkor 2. Förslagsvis villkoras då en absolut minimivattenföring om 300 l/s vid nivåer under +165,00 m för att undvika att frekvent hamna i konflikt med önskemål om att hålla normala nivåer i sjön. Därigenom bör oönskad risk för avsänkning av vattenytan uppströms vara mycket låg.

Villkor 2

Befintligt villkor bör fastställas, men om Mark- och miljööverdomstolen anser att en teknisk fiskväg (slitsränna) ska anläggas för att uppnå bästa möjliga teknik har kommunen presenterat ett sådant förslag efter huvudförhandlingen. Slitsrännan är placerad på ön, i höjd med kraftverket. För att förbättra anlockningen mynnar flyktvägen och slitsrännan på samma plats nedströms. En ytterligare utgångspunkt har varit ett hänsynstagande till tillgänglig vattentillgång under sommar och höst. Anledningen till att ett jämnare flöde föreslås för slitsrännan än för alternativet med enbart den naturliknande fiskvägen är att det är svårt att få fullgod funktion i slitsrännan med stora variationer i flödet. Efter vissa mindre justeringar av mellanväggarna i slitsrännan uppfyller den de krav som kan anses skäligen med hänsyn till förekommande arter i det aktuella vattendraget. Om detta alternativ föreskrivs bör inte den slutliga utformningen av fiskvägen och flyktvägarna behöva ske i samråd med tillsynsmyndigheten, varför detta led bör utgå från ett eventuellt ändrat villkor 2.

I samband med syn under huvudförhandlingen den 13 april 2018 diskuterades även frågan om möjlighet att tappa vatten i slitsrännan också under de perioder som intagskanalen är avsänkt. Med hänsyn till platsens förutsättningar saknas praktiska möjligheter till detta. Dessutom kommer även slitsrännan ha behov av tillsyn och underhåll, något som kräver avsänkning.

Villkor 3

Det reviderade förslaget till villkor 3 innebär att svephastigheten överstiger normalhastigheten. Likaså kommer normalhastigheten att understiga 0,5 m/s. De faktiska omständigheter som gör detta är att gallrets lutning understiger 45 grader mot horisontalplanet, samt att den våta gallerarean blir ca 30 m².

Vid beräkning av vattenhastigheten (eg. normalhastighet) över gallret, är praxis att man räknar på gallrets totala våta area. Anledningen är att den verkliga hastighetsökningen över gallret ökar precis vid gallret, och redan någon centimeter framför gallret blir vattenhastigheten densamma oavsett om man har 15 mm eller 18 mm spaltvidd. I detta avseende spelar således 15 mm eller 18 mm galler ingen roll.

Dessutom innebär tätare och tyngre galler stora risker för problem i samband med t.ex. isbildning vintertid. Enligt litteratur och forskning är sannolikheten stor att fisken följer gallret om det anläggs med en lutning som understiger 45 grader mot horisontalplanet. Förekomsten av särskilt skyddsvärda arter i aktuell vattenförekomst är ringa. En fullgod funktion uppnås därmed med ett galler med en spaltvidd om 18 mm.

Villkor 5

För det fall Mark- och miljööverdomstolen anser att ett kommande tillstånd ska vara förenat med teknisk fiskväg (slitsränna) bör denna prioriteras efter den naturliknande fiskvägen och slussen. Slussens påverkan på vattentillgången får betraktas som försumbar eftersom en normal säsongs samlade slussning (150-200 slussningar) ger ca 9-12 mm avsänkning. Samtidigt är det mycket viktigt för kommunen att kunna prioritera slussen. Sista meningen i ovan föreslaget villkor bör i så fall lyda enligt följande: ”Vid extrema lågflöden ska tappning i den naturliknande fiskvägen och slussen prioriteras, därefter i tur och ordning slitsrännan, flyktrännan och kraftverket.”

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har i samband med huvudförhandlingen hållit syn på fastigheten Z i Växjö kommun och då särskilt tittat på Åbyfors kraftstation, läget för den nu föreslagna tekniska fiskvägen samt befintlig fiskväg, sluss och nödutskov.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**Utgångspunkter för prövningen**

Kraftverket ligger i ett biflöde till Mörrumsån, som är skyddat mot vattenkrafts-utbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Endast vattenverksamhet som förorsakar obetydlig miljöpåverkan kan tillåtas i ett sådant vattendrag.

Av utredningen i målet framgår att kraftverket har funnits på platsen åtminstone sedan 1927. Även om det saknas tillstånd i den mening som avses i miljöbalken måste förutsättas att anläggningen, med hänsyn till den långa tid den har använts, har tillkommit och brukats med omgivningens godtagande. Vilka förhållanden som skulle ha rätt på platsen utan aktuell anläggning är dessutom mycket svårt att rekonstruera och förutsätter utrivning. En utrivning är tillståndspliktig och det är oklart vad resultatet av en sådan tillståndsprövning skulle bli. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att det mest rimliga är att utgå från de faktiska förhållandena (jämför Mark- och miljööverdomstolens dom den 14 juni 2018 i mål nr M 5874-16).

I fråga om möjligheten och förutsättningarna att lagligförklara befintlig anläggning instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning. Anläggningen ska alltså lagligförklaras.

Mark- och miljödomstolen har ansett att en ökad avledning från ca 9 m³/s till 12 m³/s i detta fall får anses innebära en blygsam ökning vid jämförelse med flödena i aktuell del av vattensystemet och att kraftproduktionen innebär en obetydlig miljöpåverkan i Mörrumsån. Mark- och miljööverdomstolen har i ett tidigare avgörande prövat om

vissa åtgärder, bl.a. ändrade vattenhushållningsbestämmelser, vid Edeforsens kraftverk i Ljusnan är förenliga med 4 kap. 6 § miljöbalken (Mark- och miljööverdomstolens dom den 26 juni 2015 i mål nr M 9073-14). Vid en jämförelse mellan det målet, där Mark- och miljööverdomstolen bedömde att de ansökta åtgärderna inte förorsakade endast obetydlig miljöpåverkan, och ansökningen för Åbyfors kraftverk finns tydliga skillnader. I Edeforsen var det fråga om ökad drivvattenföring med över fem gånger jämfört med det nuvarande tillståndet samt breddning och fördjupning av tilloppskanalen. I detta fall ansluter sig Mark- och miljööverdomstolen till mark- och miljödomstolens bedömning att den ökning av vattenavledningen med en tredjedel som kommunen har ansökt om skulle innebära en obetydlig miljöpåverkan. Något hinder att ge aktuellt tillstånd enligt 4 kap. 6 § miljöbalken föreligger alltså inte.

För att tillstånd ska kunna ges måste även fördelarna av verksamheten vara större än kostnaderna, skadorna och olägenheterna som den medför, se 11 kap. 6 § miljöbalken. Även i denna del instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning. Verksamheten medför alltså större nytta än kostnader och får därför bedrivas utifrån detta kriterium.

Slutligen får en verksamhet inte ges tillstånd om den medför att eller kan medföra att en miljö kvalitetsnorm inte uppnås. Det innebär, såsom det har förtydligats i EU-domstolens dom i mål C-461/13, Weserdomen, att tillstånd inte kan lämnas om verksamheten kan leda till försämring av en ytvattenförekomst status eller äventyra uppnåendet av en god status hos ytvattenförekomsten. Jämför också bl.a. MÖD 2016:42 och MÖD 2017:63.

I detta fall prövas en befintlig verksamhet som ska utökas i mycket begränsad omfattning. Vattenförekomstens status är i dag måttlig ekologisk status och målet är god ekologisk status. På kvalitetsfaktornivå ser det ut som följer idag. Statusen är måttlig för fisk, fysikalisk-kemiska faktorer och särskilt förorenade ämnen och dålig för konnektivitet och morfologiskt tillstånd. De fysikalisk-kemiska faktorerna och särskilt förorenade ämnena påverkas inte av aktuell verksamhet. Styrande för bedömningen i målet blir alltså hur verksamheten påverkar fisk, konnektivitet och morfologiskt tillstånd.

Den slutliga bedömningen av dessa frågor får göras genom en helhetsbedömning av projektet och de villkor som kan föreskrivas. Mark- och miljödomstolen har konstaterat att möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna i vart fall inte blir sämre med föreskrivna villkor och att verksamheten därför kan tillåtas. Mark- och miljööverdomstolen återkommer till denna fråga efter genomgång av villkor.

Villkor

Fiskväg (villkor 2)

En fiskväg förbi kraftverket ska utformas enligt bästa möjliga teknik. Länsstyrelsen har efterfrågat en teknisk fiskväg, en slitsränna, för att möjliggöra vandring även för icke simstarka arter. Utan en sådan kan inte god ekologisk status uppnås och länsstyrelsen anser att förhållandet att det finns barriärer på andra ställen inte ska påverka bedömningen.

Det förslag till slitsränna som kommunen har presenterat får anses överensstämma med bästa möjliga teknik. Förslaget följer de allmänna rekommendationer som finns och innehåller bassänger med justerbara sidoväggar. Den slutliga utformningen av slitsrännan, liksom utformningen av den naturlika fiskvägen och flyktvägen eller flyktvägarna bör ske i samråd med tillsynsmyndigheten. På så sätt ges tillsynsmyndigheten möjlighet att bidra med sin kompetens för att få ett så bra slutresultat som möjligt.

Genom inrättande av en slitsränna kan också föreskrivet flöde i den naturlika fiskvägen minska på sätt som kommunen har föreslagit. Totalt sett leds ungefär lika mycket vatten som enligt underrättsdomen i fiskvägar, men nu fördelat på två olika. Flödet blir lite jämnare än det alternativ underrätten föreskrev, vilket framstår som lämpligt. Flödet motsvarar varken medellågvattenföringen (MLQ) eller det av länsstyrelsen yrkade minimiflödet om 1 m³/s, men jämfört med nuvarande förhållanden är detta en förbättring för fiskvandringen.

Fingaller (villkor 3)

När det gäller gallrets utformning framkom vid huvudförhandlingen att det är olämpligt att reglera svephastigheten i tillstånd. Frågan här är därför vilken spaltvidd

gallret ska ha med den föreskrivna lutningen om maximalt 35 grader mot horisontalplanet och hur villkoret bäst utformas för att säkerställa optimal funktion.

Kommunen har invänt att en spaltvidd om 15 mm medför ett onödigt tungt galler med större risker för bl.a. isbildning vintertid och att lutningen är viktigare än spaltvidden eftersom det är lutningen som bestämmer den s.k. svephastigheten och därmed också om fiskarna följer med vattnet längs med gallret eller riskerar att fastna eller komma igenom. Länsstyrelsen har vidhållit att gallret bör ha maximalt 15 mm i spaltvidd eftersom det kan förväntas simma mycket småfisk mellan sjöarna. Med 15 mm spaltvidd skyddas t.ex. tvåsomrig abborre och gös från att gå igenom turbinerna.

Med hänsyn till utredningen i målet, den fisk som vanligen förekommer och det som framkommit om svephastigheten instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att 18 mm spaltvidd tillsammans med en lutning om maximalt 35 grader för närvarande är att se som bästa möjliga teknik.

Dämningsnivå m.m. (Villkor 5)

Frågan om villkoret med dämningsnivå ska finnas kvar och hur det i så fall ska utformas har diskuterats både vid huvudförhandlingen och under den fortsatta skriftväxlingen.

Mark- och miljööverdomstolen anser att kommunens förslag till justerad lydelse är bättre än det villkor som finns i underrättsdomen. Det framstår också som befogat att ha ett sådant villkor, trots att tillståndet innehåller dämningsgränser. Villkoret bör för tydlighets skull även innehålla en prioriteringsordning vid extrema lågflöden.

Kommunen har framhållit att slussen måste prioriteras och det finns inga starka skäl däremot.

Sammanfattande bedömning angående miljö kvalitetsnormer

Mark- och miljödomstolen har konstaterat att möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna i vart fall inte kommer att bli sämre med föreslagna förbättringar av befintlig fiskväg, under villkor att ett nytt låglutande fingaller installeras med en gallervidd om

18 mm och två lämpligt utformade flyktvägar. Med de justeringar som följer ovan anser Mark- och miljööverdomstolen att ickeförsämringskravet får anses uppfyllt.

Hur målet god ekologisk status ska nås i vattenförekomsten är oklart. Länsstyrelsen har framhållit att aktuell damm är det enda vandringshindret i vattenförekomsten. För att nå god ekologisk status förutsätts att fiskvandringen blir väl fungerande vid Åbyfors och därutöver vid många uppströms liggande vattendrag och vattenförekomster. De åtgärder som nu vidtas i vattenförekomsten förbättrar konnektiviteten och är därför till fördel för fisken jämfört med nollalternativet. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att åtgärderna är lämpliga. Eftersom det är fråga om tillståndsprövning av en befintlig verksamhet som sedan lång tid har godtagits på platsen kan tillståndet med de förbättringsåtgärder för fisken som föreskrivs inte anses äventyra möjligheten att nå god ekologisk status.

Övriga frågor

Länsstyrelsen har yrkat att det i villkor ska fastställas att kraftverket ska drivas som ett strömkraftverk. Att så sker i praktiken är ostridigt och kommunen har även åtagit sig att driva kraftverket på detta sätt. Det framstår därför som lämpligt att tydliggöra detta genom att bifalla länsstyrelsens yrkande och föreskriva ett nytt villkor om att kraftverket ska drivas som ett strömkraftverk.

När tillstånd ges till vattenverksamhet ska domstolen fastställa hur stor förlust av vatten inom spannet en femtedel till en tjugondel som en tillståndshavare är skyldig att underkasta sig utan ersättning vid en framtida omprövning. Mark- och miljödomstolen har utan närmare motivering beslutat att en tjugondel får avstås utan ersättning. Detta har under lång tid varit praxis. Eftersom det nu är det fråga om en verksamhet som är etablerad sedan lång tid tillbaka och det inte heller har framkommit några egentliga skäl till att ändra denna ersättningsfria andel ska domen fastställas även i denna del.

Länsstyrelsen och Kammarkollegiet har yrkat ersättning för rättegångskostnader i målet. Av 25 kap. 2 § andra stycket miljöbalken följer att sökanden ska svara för motpartens kostnader när det är sökanden som har klagat. I detta fall är det läns-

styrelsen och Kammarkollegiet som har överklagat och även huvudsakligen är tappande part. Det saknas därför laglig möjlighet att bifalla yrkandena om ersättning för rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-11-05

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Roger Wikström, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsrådet Christina Ericson, referent.

Föredragande har varit Julia Nyberg

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:1

Mål nr: M 2509-15

Rättelse/komplettering

Dom, 2017-06-21

Rättelse, 2017-06-28

Beslut av: rådmannen Bengt Johansson

Felaktigt namn och fastighetsbeteckning på sidan 32 i domen. Ska rätteligen vara A, Y.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-06-21
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2509-15

SÖKANDE

Växjö kommun, Tekniska förvaltningen
Box 1222
351 12 Växjö

Ombud: Chefsjurist X
c/o Växjö kommun
Box 1222
351 12 Växjö

SAKEN

Ansökan om lagligförklaring samt tillstånd till vattenkraftproduktion vid
Åbyfors kraftverk på fastigheten Z, Växjö kommun

Avrinningsområde: 86 Mörrumsån N: 6320333 E: 486664

DOMSLUT

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen lagligförklarar med stöd av 17 § lagen (1998:811) om
införande av miljöbalken Åbyfors kraftverk med tillhörande anläggningsdelar
(såsom dammbyggnad, tilloppskanal, intag, maskinstation och utloppskanal etc)
på fastigheten Z, Växjö kommun.

Som villkor för lagligförklaringen ska gälla att befintlig fiskväg byggs om och
utformas samt drivs enligt de villkor som framgår av tillståndet i denna dom.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Växjö kommun tillstånd, enligt miljöbalken,

- a) i efterhand för utförda arbeten med rensmaskin (genomförda 2008) samt
utförda renoveringar av intagskanalen och nödutskov (genomförda 2007-
2008 respektive 2014),

Dok.Id 389634

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81	Kungsgatan 8	0470-560 130	0470-560 125	måndag – fredag
351 03 Växjö		E-post: vxjjo.tingsratt@dom.se		08:00-16:00
		www.vxjotingsratt.domstol.se		

- b) att få bygga om och bibehålla befintlig kraftstation och damm med därtill hörande anordningar omfattande i huvudsak turbinbyte, anläggande av sugrör, byte av sektorlucka och nödutskov, ny styr- och reglerteknik och överbyggnad av turbinsump i huvudsaklig överensstämmelse med bilaga 1, teknisk beskrivning till ansökan,
- c) att efter färdig anläggning, avleda 12 m³/s vatten till kraftstationen och i övrigt hushålla med vattnet inom ramen för de regleringsamplituder och vattenhushållningsbestämmelser som närmare redogörs för i punkt d nedan,
- d) att med regleringsdammen få dämna till nivån +165,30 m och sänka till nivån 165,00 m, mätt omedelbart uppströms intagskanalen,
- e) att få utföra förbättringsåtgärder i befintlig fiskväg,
- f) att få anlägga fångdammar, detta för att möjliggöra anläggande av sugrör och byte av sektorlucka,
- g) att få torrlägga intagskanalen till kraftverket under en period om 6 månader för ombyggnation av maskinstationen,
- h) att fortsätta drift av slussen, samt
- i) att årligen avsänka intagskanalen under maximalt en vecka

Villkor avseende tillstånd till ombyggnation av kraftstation och andra anläggningsdelar, elkraftproduktion och vattenreglering:

1. Arbetena ska utföras och verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Växjö kommun angett i ansökningshandlingarna och i övrigt uppgett och åtagit sig i målet.
2. Under perioden 1/3-30/11 ska i fiskvägen framrinna minst 500 l/s och i två flyktvägar vardera minst 80 l/s, om tillrinningen så medger. Under övrig tid på året ska i fiskvägen framrinna minst 200 l/s och i minst en flyktväg minst 80 l/s, om tillrinningen så medger. Slutlig utformning av fiskvägen och flyktvägarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
3. Ett fingaller med högst 18 mm spaltvidd och med en maximal lutning mot horisontalplanet på 35° ska installeras uppströms kraftverket. Svephastigheten får uppgå till högst 0,5 m/s.

4. Arbeten i vatten ska, så långt möjligt, utföras i torrhet och i övrigt så att grumling minimeras.
5. Vattenståndet intill intagskanalen ska som lägst uppgå till +165,00 och som högst till + 165,30, vad på dammens skötsel beror.
6. Verksamheten skall bedrivas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger
 - 50 dBA vardagar under dagtid (kl. 07.00-18.00)
 - 45 dBA kvällstid (kl. 18.00-22.00 + sön/helg 07-18)
 - 40 dBA under nattid (kl 22-07)Den momentana ljudnivån på grund av verksamheten får nattetid vid bostäder ej överstiga 55 dBA.
7. Växjö kommun ska senast tre (3) månader innan arbetena påbörjas inlämna ett kontrollprogram för tillsynsmyndighetens ställningstagande.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Strömfallsfastighet

Mark- och miljödomstolen fastställer att rätten till tillgodogörande av vattenkraften ska för framtiden vara förenad med fastigheten Z, Växjö kommun, såsom strömfallsfastighet.

Arbetstid

De i denna dom tillståndsgivna arbetena ska, vid risk att tillståndet annars förfaller, vara utförda inom tio (10) år från det att domen vunnit laga kraft.

Anmälan av oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, anmälas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från arbetstidens utgång.

Omprövning

Vid omprövning av tillståndet med stöd av 24 kap. miljöbalken är tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 § andra stycket 1 p. miljöbalken inte skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugondedel av produktionsvärdet av den vattenkraft som enligt tillståndet kan tas ut vid kraftverket efter avdrag för den del av produktionsvärdet som är en följd av vattenregleringar.

Verkställighet

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om verkställighetsförordnande.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken tidigare fastställda avgiften för målets prövning.

Fiskeavgift

Fiskeavgift ska erläggas med ett engångsbelopp på 3 419 kronor. Avgiften ska betalas till havs- och vattenmyndigheten.

Rättegångskostnader

Växjö kommun ska utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Kronobergs län med 129 600 kr respektive till Kammarkollegiet med 41 801 kr, båda beloppen jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Ogillade yrkanden

Mark- och miljödomstolen ogillar Å's yrkande om ersättning för skador på byggnader mm.

Domstolen ogillar övriga framställda yrkande som inte särskilt behandlats ovan.

ANSÖKAN

Växjö kommun har i huvudsak redovisat sin ansökan enligt följande.

Bakgrund

Ansökan rör befintligt kraftverk på fastigheten Z i Växjö kommun. Fallet vid Åby sluss har utnyttjats för olika kraftändamål under århundranden, bland annat för snickerifabrik, elproduktion och sluss. I historiska skrifter nämns att det redan 1488 finns en mjölkvarn som då tillhörde Åby gård. Även på kartor från slutet av 1600-talet framgår att platsen nyttjats för industriella ändamål där vattnets kraft nyttjades. Från en geometrisk avmätning från 1685 går att utläsa att det på platsen fanns både mjölkvarn och sågverk. Vid ett ägarbyte 1719 nämns i skriften "En bok om Tjureda" att till Åby gård hörde två mjölkvarnar och en sågkvarn. I slutet av 1800-talet gjorde den industriella utvecklingen att det i Åby även uppfördes tegelbruk, grynfabrik och möbelfabrik som alla drevs med den lokala vattenkraften vid fallet i Åby.

År 1887 utökades sluss-systemet kring området Räppe - Helgasjön med Åby sluss som här byggdes av Räppe-Åsa kanalaktiebolag. Slussen, som i allt väsentligt är i oförändrat skick, är konstruerad efter den reglering som rådde vid tidpunkten för anläggandet. Slussen används fortfarande flitigt under turistsäsongen och trafikeras sedan början av 1900-talet av ångaren Thor. I resolutionsbeslutet för slussen, daterat 6 maj 1886, nämns en kvarndamm som är belägen vid den tilltänkta slussen.

Då nuvarande kraftstation byggdes först 1927 är denna således inte orsak till den reglering som finns idag. Växjö kommun äger Åby vattenkraftstation, sluss, övriga regleringsanordningar, fallrätt och regleringsrätt samt erforderliga land- och vattenområden. Det saknas vattendom för kraftverket men det finns en vattendom från 1996 som reglerar fiskvägen på åns högra sida.

Alla angivna höjder relaterar till det nationella höjdsystemet RH 00.

Tidigare beslut

För slussen finns resolutionsbeslut från den 6 maj 1886 innebärande sammanfattningsvis:

- att genom Kalfsundet och vid Notön skulle en farled upprengas på 12 m bredd med ett djup under lägsta vattenytan på 1,3 m,
- att vid Åby skulle byggas en sluss med en längd över portposterna på 28,5 m och en fri bredd på 4,2 m samt ett djup på 1,15 m,
- att slusshuvuden och trösklar skulle muras i godt cementbruk, men sidomurarna i slusskammaren kallmuras med skolning lagd i cement mot jordsidan och förses med sättar,
- att in och utloppen till slussen skulle upptas till ett djup av 1,15 m, till en bredd i botten av 5 m samt med en sidolutning under vatten på 1:2 och över vatten på 1:1,15,
- att även strömmen mellan Tolgsjön-Asasjön skulle upprengas till sist sagda djup samt att rännorna på andra ställen där strömmen behöver upprengas skulle göras 10 m breda och 1,2 m djupa,
- att över kanalen ovanför slussen mitt för kvarndammen skulle byggas en svängbro av trä, varjämte landsvägsbroarna vid Åby och Tolg skulle på enahanda sätt ombyggas,
- samt att dimensionerna å de fartyg vilka skulle trafikera kanalen antas bli 21 m längd, 4 m i bredd och 1 m djupgående.

För fiskväg vid åns högra sida finns dom meddelad av Växjö tingsrätt 1996-11-08 (VA 45/96). I domen lämnas tillstånd till att lägga igen den nedre delen av en befintlig bäckfåra på en sträcka om högst 100 meter och att ta upp en ny bäckfåra med ungefär samma längd samt bygga om den befintliga ålyngelledaren till fisktrappa. Genom fiskvägen ska enligt domen alltid släppas högst 150 liter vatten per sekund.

I övrigt saknas tillståndsbeslut.

Yrkanden

Växjö kommun yrkar, såsom denne slutligen bestämt sin talan,

- a) att befintliga anläggningsdelar i den utformning som anges i bilaga 1 till ansökan (teknisk beskrivning), dvs den befintliga anläggningen i Åby, lagligförklaras med stöd av 17 § och 18 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,
- b) att tillstånd i efterhand ges till installation av nuvarande rensmaskin 2008, samt, renoveringar av intagskanalen och nödutskov som gjordes 2007-2008 och 2014,
- c) att få bygga om och bibehålla befintlig kraftstation och damm med därtill hörande anordningar omfattande i huvudsak turbinbyte, anläggande av sugrör, byte av sektorlucka och nödutskov, ny styr- och reglerteknik och överbyggnad av turbinsump i huvudsaklig överensstämmelse med bilaga 1, teknisk beskrivning,
- d) att efter färdig anläggning, avleda 12 m³/s vatten till kraftstationen och i övrigt hushålla med vattnet inom ramen för de regleringsamplituder och vattenhushållningsbestämmelser som närmare redogörs för nedan,
- e) att med regleringsdammen få dämna till nivån +165,30 m och sänka till nivån 165,00 m, mätt omedelbart uppströms intagskanalen,
- f) att få utföra förbättringsåtgärder i befintlig fiskväg i huvudsaklig överensstämmelse med bilaga 5 sid 7 till sökandens yttrande av den 11 mars 2016 (ab 27),
- g) att få anlägga fångdammar för att möjliggöra anläggande av sugrör och byte av sektorlucka,
- h) att få torrlägga intagskanalen till kraftverket under en period om 6 månader för ombyggnation av maskinstationen,
- i) att tillstånd ges till fortsatt drift av slussen i enlighet med teknisk beskrivning, samt
- j) att tillstånd ges till att årligen avsänka intagskanalen under maximalt en vecka

Vidare yrkar sökanden att fastigheten Z ska utgöra strömfallsfastighet.

Slutligen yrkar sökanden att mark- och miljödomstolen

- k) fastställer arbetstiden för genomförandet av arbetena till tio år från den dag tillståndsdomen vinner laga kraft
- l) bestämmer tiden för anmälan av ersättning för oförutsedd skada på grund av den ansökta vattenverksamheten till fem år räknat från utgången av arbetstiden
- m) förordnar att det blivande tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft, så kallat verkställighetsförordnande
- n) den förlust som sökanden enligt 31 kap. 22 § miljöbalken är skyldig att underkasta sig utan ersättning, skall bestämmas till en tjugondel av produktionsvärdet av den vattenkraft som enligt tillståndet kan uttas vid kraftverket
- o) föreskriver villkor för det blivande tillståndet i enlighet med sökandens förslag
- p) godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

Förslag till villkor

Växjö kommun föreslår att tillståndet förenas med följande villkor

1. Verksamheten ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan med bilagor samt vad sökanden i övrigt åtagit sig i målet.
2. Fingaller med högst 18 mm spaltvidd och högst 0,5 m/s svephastighet ska installeras uppströms kraftverket.
3. Arbeten i vatten ska så långt möjligt utföras i torrhet och i övrigt så att grumling minimeras.
4. Vattenståndet ska intill intagskanalen som lägst uppgå till 165,00 m och som högst 165,30 m vad på dammens skötsel beror.
5. I fiskvägen ska minst 300 l/s framrinna, och i nedströmsrännan ska minst 80 l/s framrinna, om tillrinningen så medger.
6. Verksamheten skall bedrivas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger

-50 dBA vardagar under dagtid (kl. 07.00-18.00)

-45 dBA kvällstid (kl. 18.00-22.00 + sön/helg 07-18)

-40 dBA under natttid (kl 22-07)

Den momentana ljudnivån på grund av verksamheten får nattetid vid bostäder ej överstiga 55 dBA.

Kontroll

Kontrollprogram för anläggningsarbetena samt uppföljning av effekter på fisk-faunan föreslås upprättas av sökanden och inlämnas till tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen i Kronobergs Län) senast tre månader efter att domen vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet bör innehålla ett program för elfiskeundersökningar i fiskvägen för uppföljning av de förändrade förhållandena samt kontrollåtgärder vid anläggande och borttagande av fångdammar.

Rådighet

Sökande har som ägare av Z i Växjö kommun ensam rätt till den fall-rättighet som avses disponeras i planerat vattenföretag och har därmed rådighet enligt bestämmelserna i 2 kap i Lag med särskilda bestämmelser om vatten-verksamhet (SFS 1998:812).

Nuvarande verksamhet

Den befintliga kraftstationen och regleringsdammen i dess nuvarande utformning byggdes 1927.

Vatten till kraftstationen avleds från Mörrumsån till en intagskanal via stängningsbara inloppsluckor. Intagskanalen är ca 20 meter bred och 50 meter lång. Intagskanalens inloppsluckor renoverades år 2008 då kanalens botten och sidor samtidigt försågs med en erosionsskyddande gummiduk, från inloppsluckorna till kraftverket.

Till höger om Åby kraftstation (i strömningsriktningen) finns en bäck som byggts om till fiskväg förbi regleringsdammen. I denna bäck ska, enligt vattendom, alltid rinna högst 150 liter vatten per sekund. Den befintliga fiskvägen har en längd om ca

360 m och fallhöjden uppgår till 2,5 meter. Flödet i den befintliga fiskvägen uppgår oftast till ca 90 l/s, vilket bedöms medföra gynnsamma vattenhastigheter.

Vattendom saknas för kraftstationen och dammen men en reglering som innebär att nivån strax uppströms kraftverket ligger på +165,10 - 165,18 m har tillämpats. Vattennivån mäts på en pegel som är placerad i kanalen strax uppströms kraftverket.

Kraftverket i Åby drivs i princip som ett strömkraftverk där man utgår från en fast dämningssgräns (DG) och reglerar utskovsluckor och maskiner med hjälp av en pegel i intagskanalen. Dammen hålls hela tiden på samma nivå med hjälp av nivågivare. Eftersom kraftverk har drivits på platsen i bortåt 90 år har det inte varit möjligt att långvarigt sänka nivån under 165,10 m, för då suger nuvarande turbiner luft på grund av den ringa fallhöjden.

Förutom kraftverket och fiskvägen finns det fyra utskov vid kraftverket i Åby; en sektorlucka, fyra spettluckor, två slussluckor och ett nödutskov med spettluckor som renoverades 2014. Genom befintliga vattenöppningar är det idag möjligt att avbörda 66 m³/s (utöver kraftverkets intagsluckor och sluss) vid den tillämpade dämningssgränsen (+165,18 m).

Kraftverket har varit i kontinuerlig drift sedan byggnadsåret, 1927, frånsett perioder då maskinell ombyggnad skett. De två ursprungliga turbinerna är fortfarande i drift och består av en femhjulig och en fyrehjulig Francisturbin.

Kraftverket är ursprungligen utbyggt för en drivvattenföring på 15-16 m³/s. Då den ena turbinen inte har full kapacitet uppgår dagens drivvattenföring till ca 9 m³/s. Senare års produktion av elenergi uppgår till ca 0,5 GWh per år. Fallhöjden vid kraftstationen är ca 2,5 meter. Nedströmsytan är i princip lika med Helgasjöns yta och varierar i regel mellan 162,5-162,9 m.

Utefter åns vänstra sida finns en sluss från år 1887. Slussen har handdrivna slussportar samt svängbro.

Kraftverksdammar utgör vandringshinder för de fiskarter som företar vandringar (vanligast lekvandring). För att motverka detta har en tidigare mindre gren av ån som passerade kraftstationen på dess högra sida byggts om till fiskväg för att ge fisk fri passage förbi vandringshindret.

Planerad verksamhet och åtgärder

Det föreligger ett stort behov av renovering av Åby kraftstation och det har bedömts nödvändigt att göra en genomgripande förändring avseende teknisk utrustning i kraftstationen. Det finns flera skäl till detta varav de främsta är att öka säkerheten kring stationen, minska risken för personskada och möjliggöra en ökad energiproduktion och lönsamhet. Genom att installera en eller två ny(a) turbiner, sugrör samt ny styr- och reglerteknik kommer energiproduktionen kunna öka betydligt. Vattenhushållningen förblir densamma som i nuläget.

Viktigast för att förbättra dammsäkerheten är dels att åtgärda erosionsskador i anslutning till turbinsumpen samt att öka anläggningens avbördningsförmåga. Efter nyligen utförda åtgärder bedöms den totala avbördningsförmågan uppgå till ca 66 m³/s, vilket överstiger beräknat 100-årsflöde.

De åtgärder som ansökan avser är följande, vilka beskrivs översiktlig nedan samt detaljerat i teknisk beskrivning:

- Avsänkning av kraftverkets intagskanal för anläggningsarbeten under 5-6 månader samt återkommande avsänkning av denna för årligt underhållsarbete
- Byte av sektorlucka
- Byte av turbin/-er
- Åtgärdande av nödutskov
- Anläggande av sugrör
- Ny styr- och reglerteknik

- Överbyggnad av turbinsump
- Åtgärder i befintlig fiskväg
- Anläggande av flyktväg för fisk

Kraftstationen

Åtgärderna i anslutning till kraftstationen planeras att utföras i torrhet genom att intagskanalen torrläggs. Detta är möjligt att utföra då kraftverkets intagskanal är försedd med avstängningsluckor. Torrläggning bedöms behövas under ca 5-6 månader för arbetets utförande. Återkommande torrläggning kommer vara nödvändig för att utföra årligt underhållsarbete. Tiden för torrläggning vid årligt underhållsarbete bedöms uppgå till maximalt några dagar per tillfälle.

Befintliga turbiner kommer att ersättas. Den nya kraftproduktionen kommer att utgöras av en stor eller två mindre snedställda turbiner av Kaplantyp med total slukförmåga på 10-12 m³/s.

I samband med byte av turbin(er) avser kommunen anlägga sugrör i turbinens utlopp. I samband med denna byggnation kommer en erosionsskada på kraftstationsbyggnaden (som uppkommit under lång tid) att åtgärdas. När erosions-skadan är reparerad och nytt sugrör är på plats är risken för fortsatt erosion i denna del kraftigt reducerad. För att kunna utföra arbetet med anläggande av sugrör i torrhet är det nödvändigt att anlägga en fångdamm vid kraftverkets utlopp i Helgasjön. När det nya sugröret byggs kommer även en ny sugrörslucka att byggas för att reducera behov av fångdammar i framtiden.

Den nuvarande sektorluckan kommer att bytas i syfte att öka driftsäkerheten. Sektorluckan ersätts sannolikt av en planlucka för säkrare manövrering, minskning av frysrisk samt säkrare styrning av nivåer i dammen.

Nuvarande turbinsump kommer att byggas över vilket minskar risken för personskada och sabotage. Vidare är någon form av överbyggnad nödvändig av personsäkerhetsskäl då kaplanturbiner ska installeras.

Avbördningen från luckan uppgår till ca 300 l/s vid sökt dämpningsgräns respektive ca 140 l/s vid sökt sänkningsgräns.

Ombyggnad av fiskvägen inklusive flyktvägar

Tidigare utredning i ansökan kan sammanfattas:

- Den övre delen av fiskvägen bör förlängas för att plana ut ett skarpt fall.
- Minst 300 l/s bör tappas i befintlig fiskväg för att få en bra anlockningseffekt
- Fingaller med 18 mm spaltvidd bör installeras, likaså en separat flyktväg i eller precis intill intagsgallret.
- Den ökade tappningen ställer krav på vissa, huvudsakligen punktvisa insatser, för att inte orsaka skadlig uppdämning på känsliga grannfastigheter.

I samband med huvudförhandling om tillstånd för åtgärder begärde mark- och miljödomstolen förtydliganden och kompletteringar kring de ansökta åtgärderna:

- En mer precis beskrivning av de planerade punktinsatserna för att bibehålla dagens vattennivåer
- Sökanden ska belysa möjligheter och nyttor med att tappa 300, 500 och 700 l/s i fiskvägen.
- Sökanden ska belysa möjligheter och nyttor med att vid intagsgallret tappa 80 + 80 l/s i två flyktvägar med 40*40 cm flyktöppning.
- Sökanden ska dessutom belysa möjligheter och nyttor med att anpassa flöden i fiskväg och flyktväg till årstiderna

Detaljprojektering har inte gjorts, men kalkyler, baserat på mätning av vattendjup, tvärsnittsytor och vattenhastigheter samt fältstudier, tyder på att det föreslagna villkoret om 300 l/s tappning i fiskvägen till största delen går att hantera som mindre biotopvårdsinsatser.

I samband med ombyggnad av fiskvägen bör följande riktmärken kunna användas: i enstaka korta sektioner kan vattenhastighet om 0,5 m/s godtas men 0,4 m/s

eftersträvas. I längre sektioner (3-12 meter), kan 0,4 m/s godtas, men 0,15 - 0,30 m/s eftersträvas. I den nedersta delen, vid campingen, bör max 0,15 m/s tillåtas och 0,1 m/s eftersträvas, vilket bör ge marginal mot oönskad uppdämning då samtidigt dämmande sektioner i nedre delen avlägsnas. Dessa riktvärden innebär att utöver avlägsnande av ett par direkta hinder/fall sker möjligen en viss förbättring, i vart fall ingen försämring, av resterande sektioner sett till passagemöjlighet för simsvaga arter jämfört med gällande tillstånd.

Vid flöde om 300 l/s går kravet på ökad hydraulisk kapacitet att hantera huvudsakligen genom punktvisa insatser såsom korta sträckor med relativt försiktiga breddningar, partiell fördjupning av fåran och sänkning av dimensionerande trösklar. Vid en passage är det aktuellt att anlägga en ny fåra. Flöden på 500 l/s alternativt 700 l/s kräver mer omfattande arbetsinsats som mer kan beskrivas som delvis omgrävning av omlöpet och i övrigt betydande breddning. Flöden om 700 l/s kräver även anläggande av bro istället för kulvert för att få önskvärda vattenhastigheter vid vägpassagen.

I samband med anläggande av ny trumma vid befintlig vägtrumma innebär ny uppdämning en risk som inte är önskvärd. Vid en eventuell tappning om minst 700 l/s behöver fiskvägen breddas vid befintlig vägtrumma till ca 5 m bredd, alternativt något mindre bredd, men i så fall behöver en omfattande rensning ske nedströms trumman. Då hela arbetet med omdaning av fiskväg motiveras av miljöskäl är det orimligt att tänka sig en så omfattande rensning. Den stora bredden innebär att kulvertlösningar inte är aktuella. Det blir då frågan om att bygga en bro. Kostnaden för en bro har bedömts till 950 tkr.

Om domstolen godtar det ansökta alternativet med 300 l/s placeras en ytterligare trumma med 120 cm diameter bredvid befintlig 100 cm trumma. Den nya trumman läggs något djupare än befintlig så att tvärsnittsarean ökar från ca 0,4 till 1,0 meter. Viss rensning kan behöva ske 0-5 m nedanför den nya trumman. Alternativt lägges en 300 cm halvtrumma, vilket dock är uppskattningsvis ca 300 tkr dyrare.

Vid en tappning om upp till 370- 500 l/s bedöms vägpassagen kunna ordnas med en 300 cm halvtrumma i betong. Om flödena hålls kring 370 l/s behöver ingen rensning alls göras nedströms trumman då dimensioneringen ökar 3 ggr jämfört med dagens samtidigt som flödesökningen är mer måttfull. Vid krav på tappning om 500 l/s föreslås viss försiktig rensning ca 0-5 m nedströms befintlig trumma i kombination med byte till 300 cm halvtrumma i betong.

Det ursprungliga förslaget avsåg en flyktväg med 80 l/s placerad omedelbart intill gallret. Det kan antas att två flyktvägar om vardera 80 l/s direkt i gallret skulle ge en något förbättrad funktion avseende nedströmsvandring.

Sökanden har angett att för det fall domstolen finner skäl att kräva mer än 300 l/s tappning i fiskvägen, samt 160 l/s i flyktvägen, bör sökanden ges möjlighet att tillgodose dessa intressen genom att avleda 130 l/s från flyktvägens sump som lockvatten till fiskvägens nedre del. En sådan lösning innebär en bättre hushållning med vattnet både för kraftproduktion, samt för vattenhushållning i Tolgsjön/Skavenäsasjön under torrperioder, jämfört med att använda helt separata vattenmängder för flyktväg och uppströmsväg. Det ger även bättre möjlighet att tona ner kraven på hydrologisk kapacitet i fiskvägen till förmån för skapande av mer variationsrika miljöer, vilka har mer dämpande effekt.

En till två flyktvägar med intagshål om 40*50 cm placeras i intagsgallret. Lutningen på rännan mellan flyktöppningen dimensioneras för att möjliggöra ett flöde om 80 l/s vid vattennivå 165,10, som är den lägsta nivå som kommer att hållas mer än 99 % av drifttiden. Efter ca 15 meter mynnar rännan från flyktvägarna i en ca 2 m² stor sump. I sumpens nedströmsdel finns ett fingaller med minst 0,5 m² area framför ena väggen. Bakom detta galler, i nedströmsdelen finns ett utlopp, genom vilket 130 l/s kan avledas i ett 350 mm PE-rör för att släppas ut i fiskvägens nedre del och öka dess anlockningseffekt. Längs en annan vägg, långsidan närmast kraftstationen, finns ett fritt utlopp med konstant flöde om 30 l/s där fisken kan vandra ner i ränna som mynnar i utloppskanalen i närheten av sumpen. Detta utlopp ur sumpen kan spärras av med galler för att under valda perioder kunna följa upp fiskvandringen.

Kostnaderna uppskattas till:

1. Kostnader för det ansökta alternativet (fiskväg med modifieringar och tappning 300 l/s samt nedströmsränna 80 l/s inklusive sump) är beräknade till 300 tkr för modifiering av fiskväg, 150 tkr för kompletterande 120 cm kulvert (alternativt 450 tkr för ny 300 cm halvtrumma) samt 200 tkr för installation av flyktväg och sump. D.v.s. totalt 650 eller 950 tkr beroende på krav på kulvert/halvtrumma.
2. Kostnader för fiskväg med modifieringar för tappning 500 l/s samt nedströmsränna 160 l/s inklusive sump) är beräknade till 450 tkr för modifiering av fiskväg, 450 tkr för ny 300 cm halvtrumma samt 250 tkr för installation av flyktväg och sump. D.v.s. totalt 1150 tkr
3. Ett alternativ till nr 2 ovan som ger lika mycket lockvatten i fiskvägens nedre del (500 l/s) är följande: Kostnader för fiskväg med modifieringar för tappning 370 l/s samt nedströmsränna 160 l/s inklusive sump) är beräknade till 350 tkr för modifiering av fiskväg, 450 tkr för ny 300 cm halvtrumma samt 350 tkr för installation av flyktväg och sump inkl överföring av 130 l/s från sump till fiskvägens nedre del. D.v.s. totalt 1150 tkr. Detta är lika kostsamt som alternativ 2 men ger mindre ingrepp i naturmiljön, bättre vattenhastighet i kulvert, mer energi och är således att föredra såväl ekonomisk som miljömässigt framför alternativ 2.
4. Kostnader för fiskväg med modifieringar för tappning 700 l/s samt nedströmsränna 160 l/s inklusive sump) är beräknade till 650 tkr för modifiering av fiskväg, 950 tkr för ny 500 cm bro samt 250 tkr för installation av flyktväg och sump. D.v.s. totalt 1850 tkr

För bedömning av årstidsstyrd tappning anføres följande.

Smoltutvandring via flyktvägar bedöms endast ske i mycket begränsad omfattning.

I den mån öring reproducerar sig i själva fiskvägen/bäcken kan bäcken antas vara den huvudsakliga utvandringsvägen till Helgasjön. Smolt som reproduceras i andra mindre tillflöden såsom Rosendalsån i Asa, bör antas leva sitt liv i till absolut övervägande del i Asasjön och bäckarna i norra delen av Asasjön.

Ål finns för närvarande inte i synbar omfattning i denna del av sjösystemet. De föreslagna åtgärderna antas ge tillräckligt skydd för det fall att ål åter etablerar sig uppströms Åby.

Fisk är mer eller mindre vandringsbenägen över hela året. Vår, försommar och höst sker lekvandringar. Sommartid är fisken allmänt aktiv och kan tänkas vandra för födosök. Under hösten är det möjligt att vissa arter uppsöker vattendrag för skydd eller födosök. Det minsta vandringsbehovet föreligger vintertid, december t o m februari. Under denna period bör det räcka att tappa 80 l/s i flyktväg och 300 l/s i fiskvägens nedre del, samt minst 200 l/s längs hela fiskvägens sträckning.

Avseende påverkan uppströms av ökad mintappning (500 alt 700 l/s i fiskväg samt 160 l/s i flyktväg) gäller följande: Inräknat marginaler för villkorsuppfyllelse (50-100) l/s och läckvatten vid luckor, sluss och turbiner, 50 l/s, blir den totala verkliga minvattenföringen omkring 700-1000 l/s, vilket relativt ofta kan komma i konfliktsituation med vattenhushållningen i Tolgsjön/Skavenäsasjön och därmed även Asasjön. I beaktande av dessa risker får man även väga in att Örken har en vattendom som relativt ofta gör att bestämmelse om minimitappning 400 l/s träder in. Till exempel skedde sådan mintappning under tre månader i sträck hösten 2016, samt under ca en månads tid under tidig höst 2013. Och då ska man även beakta att det tills helt nyligen skett ett icke tillståndsgivet uttag av vatten ur Änghultasjön med avledning till nedströmsliggande sjöar (däribland Örken) till en mängd som överstiger 200 l/s under hela sommaren, varvid Änghultasjön sjunker ca en meter. Det är alltså att vänta att tillrinningen till Örken kommer att minska, vilket innebär att bestämmelser om 400 l/s kan antas komma oftare och med längre varaktighet i framtiden. Flödena från Örken når Åby med någon veckas fördröjning.

För det fall domstolen beslutar om villkor om mer än sökandens förslag om 380 l/s i mintappning, bör det därför tydligt framgå av domen att i det fall tillrinningen understiger 380 l/s ska inte större mängder än så tappas i flyktväg och fiskväg tillsammans.

Den mest ändamålsenliga miljöförbättringen jämfört med det ansökta alternativet förefaller vara att bibehålla det föreslagna flödet om 300 l i fiskvägen, men att samtidigt justera upp flödesmängderna genom att släppa ut ytterligare 130 l/s lockvatten från flyktvägen till fiskvägens nedre del. Alternativt släpps upp till 370 l/s i fiskvägen tillsammans med 130 l/s lockvatten från flyktvägen till fiskvägens nedre del. Med dessa justeringar kan både nedströmspassagen och uppströmsvandringen antas förbättras något i jämförelse med det ansökta alternativet och åtgärderna innebär således en betydande förbättring av fiskvandringsskilligheterna jämfört med i dag. Anläggningen i Åby kan efter dessa justeringar anses vara ett exempel på tillämpning av bästa möjliga teknik.

Kontrollprogram för vattennivåer och vattenhastigheter enligt ovan tas fram efter att domstolen fastställt vilken mängd vatten som ska tappas i fiskvägen. Risken för oförutsedda skador minimeras härmed, och det kommer att finnas ett gediget underlag för bedömning utifall att någon yrkar på ersättning för oförutsedd skada.

Höjd- och koordinatsystem

Aktuellt höjdsystem är RH 00 och koordinatsystemet i plan är Sweref 99 15 00. I anslutning till kraftstationen finns en kommunal polygonpunkt (52745).

Natur- och kulturmiljö samt rekreation och friluftsliv

Mörrumsån är skyddad mot ny vattenkraftsutbyggnad som orsakar mer än obetydlig miljöpåverkan enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Helgasjöområdet, vilket även omfattar Skavenäsasjön, Tolgsjön och Asasjön samt åsträckan mellan sjöarna, har inom miljömålsarbetet pekats ut som särskilt värdefullt ur fiskesynpunkt för sin nedströmslekande öringstam och storvuxna sjölevande öring.

Bäcken som löper parallellt med Mörrumsån vid Åby, som byggts om till fiskväg, har elfiskats och vid undersökningen 2013 bedömdes bäcken vara en bra uppväxtlokal för laxfisk. Utförd biotopkartering i bäcken visar att det finns ca 350 m² som

efter viss restaurering skulle kunna fungera både som lek- och uppväxtområden för öring.

Det är förväntat att ån mellan Tolgasjön och Helgasjön, samt även den lilla bäcken/fiskvägen domineras av "toleranta arter" eftersom åsträckan är mycket djup och lugnflytande och både ån och bäcken omges av stora sjöområden. Alltsedan fallen vid Åbyfors, och sex ytterligare fall på vägen upp till Örken, dämades upp för flera århundranden sedan, har sannolikt förekomsten av lithofila arter varit mycket liten i hela denna del av åsystemet. Anledningen till detta är själva avsaknaden av strömmande/forsande vatten.

Mörrumsåns vattensystem har inom miljömålsarbetet pekats ut som särskilt värdefullt ur kulturmiljösynpunkt bl.a. för att Mörrumsåns lopp i Kronobergs län visar ett mångfacetterat odlings- och energilandskap.

Åby sluss är utpekat som karaktärsområde kring Åby sluss i Växjö kommuns kulturmiljöprogram. Ångaren Thor som använder sig av slussen vid Åby, är en populär turistattraktion.

Bron över Mörrumsån vid kraftstationen i Åby tas upp i länsstyrelsens inventering av broar äldre än år 1945. Utförlig information om bron saknas dock. För underhåll av bron är det av intresse att återkommande kunna sänka av vattennivån i intagskanalen.

Helgasjön används mycket för bad, båt- och friluftsliv och fiske. Värendsleden är en 12 mil lång kanotled i Mörrumsåns vattensystem som passerar Åby sluss. Strandzonen mellan Åbyforsvägen och Helgasjöns västra strand från Åby sluss och söderut fungerar, som nämnts ovan, som rekreationsområde för Åbyborna med badplats och camping. Här finns en rastplats för kanotister.

Motstående intressen

Den fortsatta driften av vattenkraftverket medför inga sådana förändringar i

vattenhushållningen att enskilda eller allmänna intressen påverkas på ett sådant sätt att ersättningsgill skada uppkommer.

Kraftverksägare uppströms bedöms inte påverkas eftersom kraftverket kommer att skötas på samma sätt som det gjorts sedan 1927. Det finns inte heller några kraftverk som är beroende av uppströmsytan, annat än till viss del kommunens egna kraftverk i Lidekvarn. I och med att sökt sänkings- och dämningssgräns motsvarar den reglering som har förekommit sedan lång tid så bedöms inte heller några andra sakägare påverkas av de planerade åtgärderna.

Den planerade verksamheten kommer på sikt sannolikt att ha en positiv inverkan på fritidsfisket i Mörrumsån, jämfört med nollalternativet.

Strax norr om Åby, öster om huvudfåra på fastigheten U fanns tidigare ett markavvattningsföretag. Tillstånd gavs 1989 och arbetet ska ha varit genomfört senast 1994. Markavvattningsföretaget påverkas inte av den planerade verksamheten.

Hydrologi och vattenhushållning

Åby kraftverk och sluss upptar fallet mellan Skavenäsasjön/Tolgasjön och Helgasjön som tillhör Mörrumsåns avrinningsområde. I tabell 1 redovisas några beskrivande hydrologiska uppgifter om vattendraget. Beräknat 100-årsflöde är uppräknat för att förväntade klimatförändringar antas medföra en ökning av 100-årsflödet.

Tabell 1

	Vattenföring m ³ /s	Total vattenföring (m ³ /s)
100-årsflöde (HQ100)	49-64*	
50-årsflöde (HQ50)	40,2	35
Medelhög vattenföring (MHQ)	21,4	20,5
Medelvattenföring (MQ)	7,48	7,73
Medellåg vattenföring (MLQ)	1,87	2,12

*DHI (2011). Beräknade värden. Den högre siffran omfattar scenario med klimateffekter.

Dagens avbördningsförmåga överstiger det beräknade värdet för högsta flödet med 100 års återkomsttid, på 49-64 m³/s.

Växjö kommun söker för ett regleringsintervall för dammen som innebär en sänkingsgräns på + 165,00 och en dämningssgräns på + 165,30 i höjdsystem RH 00. Anledningen till förändringen är att det vid höga flöden är svårt att hålla nivån i dammen under nu gällande dämningssgräns på +165,18 m. Det anses dock svårt att ligga lägre generellt, exempelvis i intervallet 165,00-165,10 m då det inte skulle fungera med slussen. Rent praktiskt förutsätter de ansökta nivåerna att kraftverket fortsätter att drivas som idag med ett ”börvärde” på nivåregleringen som ligger någonstans kring +165,10, plus minus några cm. Det blir med andra ord ingen skillnad på vattennivåerna och regleringen jämfört med idag.

Planfrågor och områdesskydd

För Växjö kommun finns en översiktsplan som är beslutad av kommunfullmäktige den 20 oktober 2005. Den planerade verksamheter bedöms stå i överensstämmelse med den gällande översiktsplanen. Större delen av aktuella området omfattas av en detaljplan från 1999 (Z m.fl., dnr: 96.815). Syftet med detaljplanen var att ändra markanvändningen så att den överensstämmer med vattendom för fiskvandningsled samt möjliggöra en utökning av fastigheterna V och S. Området mellan kraftstationen och slussen är i detaljplanen planlagt som naturmark, och såväl Mörrumsåns huvudfåra som fiskvägen är planlagda som vattenområden. Den planerade verksamheten bedöms förenlig med detaljplanen. De

delar som ligger utanför detaljplanelagt område är intagskanal, sektorlucka och slussen.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Den planerade verksamheten bedöms förenlig även med detta tematiska tillägg till översiktsplanen.

Mörrumsån är skyddad mot ny vattenkraftsutbyggnad som orsakar mer än obetydlig miljöpåverkan enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Den nedre delen av Mörrumsån är också utpekad som riksintresse för naturmiljön enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintresse för naturvården gäller sjön Åsnen och sista biten av Mörrumsåns dalgång innan ån når havet.

För Åby samhälles vattenförsörjning finns en grundvattentäkt på fastigheterna Q och Z. Ett vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter, daterad 1981-10-14, finns. Vattenskyddsområdet ligger på den västra sidan av Mörrumsån och sträcker sig ca 500 m norr och söder om Åbyfors kraftstation.

Miljökonsekvenser

För att utföra anläggningsarbetena i torrhet kommer avstängningsluckor i intagskanalen samt fångdammar att anläggas vid utloppet från kraftverket och framför sektorsluckan.

Vid anläggande och borttagande av fångdammar kan viss grumling uppstå. Inga grumlingskänsliga arter bedöms förekomma i området och skadan på naturmiljön förväntas bli mycket begränsad. Konsekvenserna av anläggningsarbetet kommer att bli små.

Antalet transporter och bullernivån kommer att öka i anläggningsskedet. Omfattningen är begränsad i tid och rum och antas medföra begränsade effekter.

Under driftskedet bedöms inte miljökonsekvenserna av den planerade verksamheten förändras jämfört med nollalternativet eftersom de föreslagna regleringsnivåerna innebär att kraftverket kommer att drivas i princip som idag.

I samband med anläggningsarbetena åtar sig sökande dessutom att förbättra förhållandena i befintlig fiskväg i syfte att skapa lekplatser för öring i området och öka utbytet av fisk mellan Helgasjön och Mörrumsån. Sammantaget bedöms den planerade verksamheten medföra positiva konsekvenser för fiskfaunan i form av något förbättrade lekmöjligheter för öring och ökat utbyte av fisk mellan Helgasjön och Mörrumsån.

Möjligheten till nedströms vandring för fisk kommer att förbättras genom den öppning i nödutskovet som planeras att byggas tillsammans med en ränna på nedströmssidan.

I övrigt kommer natur- eller kulturvärden inte att påverkas av den planerade verksamheten.

För att förbättra dammsäkerheten kommer befintliga erosionsskador att åtgärdas samt att anläggningens avbördningsförmåga kommer att öka jämfört med idag. Efter utförda åtgärder bedöms den totala avbördningsförmågan överstiga beräknat 100-årsflöde.

Den planerade verksamheten producerar förnybar el vilket bidrar till att minska utsläppen av koldioxid jämfört med om fossila bränslen används för elproduktion.

Miljökvalitetsnormer

För ekologisk status gäller miljökvalitetsnormen god ekologisk status 2021. Tidsfristen är satt med hänsyn till att kontinuitet och morfologiska förändringar bedömts som tekniskt omöjliga att åtgärda till 2015. Det förefaller dock inte möjligt att återfå en fiskfauna som liknar definitionen god ekologisk status så länge uppdämningen av vattendraget förblir densamma, vilket är det troliga fallet.

Tillåtlighet*Tillåtlighet enligt 2-4 kap. miljöbalken*

Sökanden har genom sina tjänstemän och genom projektorganisationen som byggts upp tillräcklig kompetens för att vidta de ansökta åtgärderna. Sökanden kommer också att tillse att anlitade entreprenörer har nödvändig kompetens.

Ansökan har föregåtts av omfattande utredningar av förhållandena i området och de förväntade konsekvenserna av åtgärderna. Sökanden har därvid föreslagit skyddsåtgärder i syfte att begränsa de negativa miljöeffekter som de planerade åtgärderna kan ge upphov till, såsom vid utförande av arbete kommer skyddsåtgärder att vidtas för att förhindra grumling. Dammsäkerheten kommer att förbättras när befintliga erosionsskador åtgärdats samt när åtgärder vidtagits för att öka anläggningens avbördningsförmåga.

Sökanden kommer vid upphandling att ställa miljökrav på entreprenören.

Bibehållande av vattenkraftverk vid Åbyfors med ökad energiproduktion innebär ett utökat nyttjande av en förnybar energikälla.

Lokaliseringen av kraftverket vid Åbyfors är vald utifrån befintlig dammanläggning och uppdämning av vattendraget. Någon alternativ lokalisering är därmed inte aktuell.

Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

För att anlägga ansökta vattenkraftverk vid Åbyfors krävs en beräknad investering på ca 9,7 miljoner kr. Årskostnaderna bedöms uppgå till 685 590 kr vid en avskrivning på 40 år.

Huvudalternativet med kraftproduktion innebär en årlig intäkt på 588 181 kr. Alternativet innebär att anläggningen blir lönsam ca 40 år efter utförda åtgärder. Det årliga resultatet är dock mindre negativt än nollalternativet. Detta kan även uttryckas som att huvudalternativet kostar mindre per år än nollalternativet.

Ett alternativt synsätt innebär att turbinförnyelsen istället ses som ett komplement till nollalternativet. Detta angreppssätt motiveras med hänsyn till att investeringarna i nollalternativet måste utföras oberoende av dess lönsamhet. De årliga kostnaderna för detta alternativ uppgår till 413 290 kr vilket understiger de årliga intäkterna. Med hänsyn till ovan redovisade siffror görs bedömningen att nyttan med huvudalternativet överstiger nyttan med nollalternativet. Den låga lönsamheten ska ställas i paritet med dagens situation. Platsen är i behov av reglering med hänsyn till slussen. Eftersom ån redan är uppdämd och en återställning inte är genomförbar (utan mycket stora konsekvenser) föreligger en minimal inverkan på allmänna intressena och naturmiljön.

De positiva miljökonsekvenserna som fortsatt och utökad kraftproduktion vid Åby kraftstation bedöms medföra i form av ökat bidrag till produktion av förnybar el samt förbättrade förhållanden i befintlig fiskväg bedöms överväga kostnaderna. Åtgärderna bedöms uppfylla kravet på samhällsekonomisk nytta.

Fiskeavgift

Allmän fiskeavgift ska enligt 6 kap. 7 § lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet utgå med 28 avgiftsenheter.

Verkställighetsförordnande

Mot bakgrund av att det finns få motstående intressen i området och sökandens behov av att påbörja upphandling av entreprenör för utförandet av de ansökta arbetena så snart som möjligt, hemställer sökanden att mark- och miljödomstolen förenar tillståndet med ett verkställighetsförordnande.

YTTRANDEN

Myndigheter och organisationer

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Energimyndigheten har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Kronobergs län yrkar

1. Att domstolen ska avslå ansökan
2. Om mark- och miljödomstolen inte bifaller första yrkandet yrkar länsstyrelsen att tillståndet ska förses med de av länsstyrelsen yrkade villkoren.

Länsstyrelsen motsätter sig yrkande om verkställighetsförordnande.

Myndigheten anför vidare bland annat att det saknas bedömningar av påverkan på miljökvalitetsnormer utifrån Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassning och fastställande av miljökvalitetsnormer för vatten, att tillstånd enligt 4 kap 6 § miljöbalken endast får meddelas tillstånd vid obetydlig miljöpåverkan.

Länsstyrelsen anser att ett bifall för en kraftverksanläggning i ett vattendrag som omfattas av 4 kap. 6 § miljöbalken måste ha en fiskvägslösning med betydligt bättre funktion än den som föreslagits av kommunen, även med de högre tappningar som framgår av utredningen i kompletteringen (ab 56). En komplettering med en teknisk fiskväg, i enlighet med vad som framgår nedan bedöms vara en möjlighet att uppnå en tillräckligt bra funktion.

Angående sumpen för uppföljning som sökanden åtagit sig att anlägga vill länsstyrelsen understryka att det är viktigt att den konstrueras med beaktande av att det tidvis kan ansamlas stora mängder fisk i denna med behov av mycket täta intervall av tömning och tillsyn. Länsstyrelsen instämmer inte i att smoltutvandring kommer att ske i mycket begränsad omfattning. Det finns flera tillflöden som kan utgöra viktiga lek- och uppväxtområden i nära anslutning till Åbyfors.

Vad gäller flyktpassage bedömer länsstyrelsen att det är mer lämpligt med en större öppning med mer vatten än två mindre. Länsstyrelsen anser vidare att en varierande tappning på 140-300 l/s, i enlighet med vad framgår av den tekniska beskrivningen, är bättre än två öppningar med vardera 80 l/s. Länsstyrelsen skulle se det som positivt att det var möjligt att inom ramen för villkoret kunna använda en flyktöppning om det visar sig att stor fisk skyggar för öppningarnas storlek och/eller tappning. Länsstyrelsen vill understryka att flyktvägens funktion bör vara överordnad dess exakta utformning.

Det saknas förslag på hur en fungerande fiskväg på ön kan utformas och sökandes huvudalternativ kan inte anses fungera tillfredsställande, även efter föreslagna modifieringar. En kostnadseffektiv kombination av en teknisk fiskväg tillsammans med nuvarande omlöp har exempelvis inte utretts. Ett omlöp som mynnar 70 meter nedströms kraftverket och som dessutom inte kan svälja så mycket vatten som behövs för en fungerande fiskvandring synes vara ett dåligt alternativ. Det behövs förmodligen ett stort flöde ut från denna fiskväg för att locka fisk samt få den att fungera för fiskvandring. Länsstyrelsens förslag om ett omlöp på ön förefaller vara en bättre lösning eftersom omlöpets mynning då kan placeras så optimalt som möjligt i kraftverkets utloppskanal. Omlöpet bör i första hand anpassas till att fungera som en vandringsväg för fisk och till viss del kunna utgöra lek- och uppväxtområde för Helgasjöns öring. Det finns enligt länsstyrelsen lek- och uppväxtområden uppströms och öringen kommer sannolikt att med tiden etablera sig i dessa. Sökande bör ta fram ett genomarbetat förslag på ett fungerande omlöp på ön. En naturlig fiskväg för alla förekommande arter och storlekar av fisk kräver en helt annan konstruktion än den som presenteras i utredningen. För att vuxna individer av exempelvis gös, braxen och abborre ska utnyttja fiskvägen krävs mera vatten, större djup och lägre lutning. MLQ-tappning, minst 60 cm vattendjup och lutning på maximalt 1,5 % bör eftersträvas. Vilobassänger i form av bredare partier utan lutning behövs var 50:e meter med djup på minst 1-1,5 meter.

Ytterligare ett alternativ som inte har utretts kan vara en teknisk fiskväg, företrädesvis en slitsränna, som i kombination med det befintliga omlöpet

skulle kunna tillgodose både fiskvandring och möjligheten att skapa en mindre areal lek- och uppväxtområden. En slitsränna kan på ett mer kostnadseffektivt sätt tillgodose kraven på placering, djup och lutning. Det ansökta alternativet genom befintligt omlöp bör dock finnas kvar som lek- och uppväxtmiljö.

Vad gäller nedströmsvandring anser länsstyrelsen att BTT är snedställt fingaller (alfa eller beta) med rätt anpassad flyktöppning för både stora och små fiskar. Sannolikt är en stor öppning i gallrets överkant med tillräcklig vattenmängd att föredra i det aktuella fallet. Gallret bör ha max 15 mm spaltvidd, helst mindre, 10-13 mm, eftersom det kan förväntas simma mycket småfisk mellan sjöarna. Med 15 mm spaltvidd skyddas exempelvis tvåsomrig abborre och gös från att gå igenom turbinerna. För att skydda ex ensomrig gös behövs mindre spaltbredd. En sump föreslås för att följa upp fiskvandringen nedströms. Det bör dock inte ingå i en permanent lösning utan fisken bör ledas så naturligt nedåt som möjligt. Avledarens utformning bör dock göras på så sätt att uppföljning kan utföras.

Kammarkollegiet yrkar inledningsvis att domstolen ska förelägga sökanden att komplettera ansökan med bland annat

- En redogörelse av det sökta tillståndets påverkan på miljön i förhållande till förbudet mot kraftverksutbyggnad enligt 4 kap, 6 § miljöbalken (MB),
- Nollalternativet för tillståndsansökan så att detta är i överensstämmelse med eventuellt tidigare tillståndsgiven anläggning och verksamhet på platsen,
- En uppdaterad ekonomisk utredning enligt 11 kap. 6 § MB avseende tillståndsansökan där hänsyn tagits till de skyddsåtgärder som behöver vidtas för att uppfylla miljöbalkens kravregler.

Kammarkollegiet har tagit del av Länsstyrelsen i Kronobergs läns yttrande och delar i allt väsentligt länsstyrelsens uppfattning avseende behov av kompletteringar samt skälen för dessa.

I senare yttrande vill kollegiet anföra bland annat följande.

- Enligt kollegiets mening kan yrkandet om att få utföra förbättringsåtgärder i fiskväg inte prövas i nu aktuellt mål utan måste hanteras genom omprövning av befintlig dom VA 45/96. Kollegiet noterar vidare att av nämnda dom framgår bl.a. att villkor för domen får omprövas tidigast den 9 november 2026. Omprövning dessförinnan får ske för att tillgodose sådana allmänna intressen som berörs av väsentliga förändringar i vattenförhållandena. Vad sökanden yrkat avseende utförande av förbättringsåtgärder m.m. i den befintliga fiskvägen kan således inte prövas varför ansökan ska avvisas i den delen.
- Av ansökan framgår att sökanden installerat ett galler med 24 mm spaltvidd och 72 graders lutning. Av Havs- och Vattenmyndighetens rapport 2013:14 ”Anordningar för upp- och nedströmspassage av fisk vid vattenanläggningar” framgår vilka försiktighetsmått som motsvarar bästa möjliga teknik för vattenkraft. Kollegiet erinrar om att av gällande praxis framgår att ett låglutande fingaller med en spaltvidd om 15 mm anses motsvara bästa möjliga teknik.
- Med anledning av vad sökanden anför om att slussen enbart fungerar tillfredsställande med tio centimeters vattenståndsfluktuation ifrågasätter kollegiet varför ansökan omfattar tillstånd till en vattenståndsfluktuation på trettio (30) centimeter. Kollegiet yrkar därför att domstolen ska förelägga sökanden att inkomma med kompletteringar som klargör detta.
- Kammarkollegiet har i tidigare yttrande efterfrågat en redogörelse av det sökta tillståndets påverkan på miljön i förhållande till förbudet mot kraftverksutbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Sökanden anför att det som påverkar naturmiljön är den lagliga uppdämning och vattenreglering som skett i Åby sedan någon gång innan år 1886. Den miljöpåverkan som drift av kraftstationen ger i jämförelse med en sluss och en regleringsdamm med utskov måste anses vara obetydlig. 3 och 4 kap miljöbalken får inte åberopas i det aktuella målet då det inte är fråga om ändrad användning av vattenområden. Kraftstationen från 1927 ersatte tidigare vattenverksamhet som hade en liknande påverkan som kraftstationen. Enligt kollegiets mening förutsätter sökandens resonemang att det finns tillstånd till damm och

vattenreglering samt att lagligförklaring kan ske av kraftverket. Såvitt Kammarkollegiet kan utläsa av ansökan finns inga uppgifter som visar att det finns något tillstånd till Åby kraftverk, vattenreglering etc. Kollegiet ifrågasätter vidare vilken tidigare verksamhet sökanden hänvisar till. Kollegiet noterar också att i ansökan, under avsnitt 6.4 Planerad verksamhet, uppger sökanden att skälen för renovering av Åby kraftstation med genomgripande förändring avseende teknisk utrustning i stationen är bl.a. att möjliggöra en ökad energiproduktion och lönsamhet. Av prövningsunderlaget framgår också att den planerade verksamheten skulle innebära en fördubblad elproduktion jämfört med idag. Enligt kollegiets uppfattning innebär detta rimligen att ansökt verksamhet skulle innebära mer än obetydlig miljöpåverkan varför undantagsregeln i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken inte är tillämplig i detta fall.

Kollegiet yrkar att ansökan ska avslås. Kammarkollegiet yrkar ersättning för hittills upplupna rättegångskostnader om 41 801 kr.

Kollegiet vidhåller att om sökanden har för avsikt att tappa mer än 150 l/s i fiskvägen måste sökanden ansöka om omprövning av nämnda dom, vilket inte har skett. Kammarkollegiets vidhåller att ett byte från två till en turbin medför att vattenhastigheten närmast intagsgallret kan komma att öka. Följderna av denna förändring av verksamheten och påverkan på naturförhållandena har inte redovisats i ansökan. Kollegiet noterar att det av de kompletteringar som gjorts i ansökan inte går att utläsa att de av sökanden föreslagna åtgärderna kan säkerställa anlockningen till uppströmpassagen.

Som Kammarkollegiet uppfattat uppgifterna i ansökan kommer verksamheten under ett stort antal år att inte gå med vinst. Kammarkollegiet noterar att sökanden dessutom inte har medräknat kostnader för uppförande av den nuvarande anläggningen och inte heller kostnader för tidigare upprustningar och ombyggnationer m.m. i båtnadsberäkningen. Därutöver tillkommer även kostnader för planerade

ombyggnationer, underhållskostnader, försiktighetsåtgärder som fingaller m.m. samt lägre intäkter än beräknat beroende på minimi-tappningar m.m.

Kammarkollegiet vidhåller att sökanden inte har visat att verksamheten är förenlig med den extra tillåtlighetsregel, utöver andra kapitlets bestämmelser, som 11 kap. 6 § miljöbalken utgör.

Enskilda mm

M, R meddelar att det finns ett servitut för korsande el- och fiberledning i mark på deras tomt.

L, Y anser att fördämningarna i Åby bör bevaras som de är. Den vattennivå som etablerats sedan mer än ett hundra år har format omgivningen, växtlighet, djurliv, strandlinjer, grundvattennivå och bebyggelse.

Med ny vattennivå kommer allt detta att ändras, med okända konsekvenser. Ändringarna av vattensystemet som påbörjades för 500 år sedan är irreversibla. Den natur som fanns innan vattensystemet började utnyttjas kan inte återskapas med utrivning av fördämningen. De växt och djurarter som nu finns kommer att gå ett osäkert öde till möts och ersättas av något som nu är okänt.

Vattenkraftverket i Åby bör fortsättningsvis producera så mycket el-energi som vattenflöde och fallhöjd medger. Detta är ett säkert sätt att säkerställa att fördämningen hålls i stand. Säkra fördämningar i våra vattendrag är en bra försäkring mot översvämningar vid stora nederbördsmängder.

Vattennivån i Skavenässjön och därmed fördämningen i Åby bör bevaras som den är, med fortsatt produktion av elkraft.

I samband med huvudförhandlingen anför L dessutom att utan elkrafts-generering finns inga ekonomiska resurser varken för anläggande av fiskvandnings-

vägar eller underhåll av dammbyggnader. De övergivna anläggningarna kommer snart att rasa och ge okontrollerade vattenflöden.

K, Y anför att förändring av vattenkraftproduktionen vid Åbyfors kraftverk skulle påverka mycket i omgivningarna, vattnet kring Helgasjön, Skavenässjön, Tolgsjön och Asasjön. Den vackra naturen i dess omgivningar skulle få en helt annan karaktär till skillnad från den mycket vackra natur som finns i dag. Vattendragen och naturen uppskattas mycket av turister som vistas här under hela sommar- och vårsäsongen. Turister som bidrar till stora intäkter för kommunen och dess invånare.

Sakägarna med fastigheter vid stränder kring berörda sjöar, kommer att få en värdeminskning av fastigheterna. Detta kan innebära att ägarna kommer att kräva skadestånd av kommunen. Vilket i sin tur drabbar kommuninvånarna, detta kan innebära att kommunen skall betala stora summor i ersättning till fastighetsägarna, minskade turistintäkter och en stor summa för att riva ut fördämningen i Åby. Den ekonomiska situationen för kommunen är redan i dag pressad.

B, Solängens Kraftverk KB, tillstyrker lagligförklaring av Åbyfors kraftverk på fastigheten Z i Växjö kommun, och tillstyrker att driva kraftverket med en slukförmåga upp till 16 m³/sek och i torrhet bygga om, förnya kraftverksbyggnad, turbinbyte och dammluckor mm.

Tillstyrker begärd vattenhållning mellan nivåer 165,10 till 165,30 med begärda undantag för små och stora vattenflöden.

C och D, N HB meddelar att deras företag "N HB" med camping och kanotuthyrning är närmaste granne till fastigheten Z och ligger på fastigheten V. Deras högsäsong är från 1/6- 31/8. Turister kommer för att övernatta och påbörja kanotturer från deras hamn. Hamnen ligger i direkt anslutning till kraftverket och de befärar stora störningar.

Om man bygger om Åbyfors kraftverk under denna tid, kan de inte bedriva sin verksamhet. Folk som bor på deras camping blir störda och stannar inte. De godkänner ombyggnaden utan erinran om hänsyn tas till deras verksamhet.

E, R. anser att eftersom Åby sluss med tillhörande vattenkraftproduktion byggdes för ca 100 år sedan finns det en hel del som behöver redas till för att fungera enligt dagens standard och för att fortgå i 100 år till. Han redovisar bland annat följande.

1. En komplett riskanalys behöver göras för hela området då slussen med tillhörande vattenkraftproduktion har många risker, t.ex. mindre barn som hamnar i vatten har med dagen konstruktion inte en chans att överleva om man sugs ner och kläms mellan luckan och botten.
2. Eliminera ljudnivån i alla driftsförhållanden, bland annat dagens utströmnings luckor (område) som är gjorda för att driva ett vattenhjul till den gamla sågen som fanns innan på området. Om man gör som vattenkraftverket och låter luckan släppa ut spillvattnet under ytan blir ljudbilden i princip helt eliminerad.
3. Rensa upp de stora stenar samt en skopa från en traktor som ligger utanför luckorna.
4. Ordna till de gamla stenarna som har flyttats under de 100 år som slussen med tillhörande vattenkraftproduktion har varit i drift.
5. Stensätt de delar av dammen närmast uppström och nedströms inklusive sträckan förbi hans fastighet, detta för att säkerställa att jorderosion ej uppkommer. De grå alar som finns både på hans fastighet och vid slussen börjar nå sin tekniska livslängd.
6. Det finns en ångbåtsbrygga som tillhör denna fastighet både sedan sågägare bodde i fastigheten och sedan det var en affär i huset och varorna kom med ångbåtar. Ligger nere vid boden på R.
7. All renovering borde ta hänsyn till området som ett av Växjös kulturarv.

F, Åby/Höllviken, ställer krav på att vattennivån uppströms Åby samhälle inte ökar under anläggningstiden. Ökad vattennivå ger negativa ekonomiska konsekvenser och ogynnsamma hälsoeffekter. Exempel:

- Skador på byggnader, trädgårdar, bryggor och strandlinje
- Förorenat dricksvatten i privata vattenbrunnar
- Blöt skogsmark p g a avflödeshinder från skogsdiken samt eroderade skogsdiken
- Blöt skogsmark med kraftigt ökande antal vindfällen i icke avverkningsfärdig skog, fördyrad skogsavverkning och sönderkörda skogsmarker/skogsvägar

Hon ställer krav på att hennes fastigheter respektive verksamheter inte på något sätt blir ogynnsamt påverkade av de av Växjö kommun planerade verksamheterna.

Å och Ä, T, äger/ägde en fastighet som var i mycket stort renoveringsbehov med två K-märkta hus(1882,1842) och en igenväxt tomt.

De har under många år haft en dialog med ansvariga för kraftstationen.

I slutet på 1980-talet fick de reda på att den intilliggande dammen var i dåligt skick men då kommunen ägde anläggningen var de inte oroliga.

Kommunen har efter deras insisterande gjort en utsättning av mätpunkter på garage och lilla huset. Under och efter renovering 2008, anser de att sättningarna inte minskat utan tvärtom ökat vad det gäller garaget. Lilla huset är däremot bara några nya sprickor men bäckkantens granitsten har tryckts ut ca, 30 cm i bäckfåran. Varför marktrycket har ökat efter kan inte enbart förklaras med bäckens erosion. I Swecos utredning finns påståendet att inmätningen av garage och lilla huset gjordes före påbörjande av dammrenoveringen 2008 vilket är felaktigt. Även den första besiktningen gjordes efter de reagerat på de tunga transporterna och grävningen av dammbotten 2008. Men idag efter 25 år är det annat.

-De har ett garage som i nordöstra delen sjunkit med minst 80 mm, där norra och östra väggarna lutar med ca 15-20 mm på ett långpass 1 800 mm. Utredningar anser att sättningarna har stannat men de anser detta inte stämmer då uppfarten som tidigare, 2008, hade avrinning idag blir en sjö vid anslutningen mot väg.

-De fick besiktning av husen två veckor efter påbörjad dammrenovering 2008, och efter en vecka senare erbjöd kommunen att med eget folk mäta in höjderna på husen för att göra dem trygga. Då hade redan tung trafik med lastbil använt Dammvägen i två veckor.

-De har begärt att få se den geotekniska utredning och anmälan om vattenarbete som borde finnas för renoveringen av dammen 2008.

-De anser att mycket av utredningarna inte är korrekt beskrivna, ex vid en mätning av huspunkterna har man med sig för lång mätsticka vilket kan påverka resultatet enligt Sweco.

-De har begärt av ägaren till Z att lilla huset mot bäcken skall förstärkas med pålad cementbrygga för att säkerställa glidrisken för husgrunden. Att flytta bäcken hade förbättrat situationen väsentligt. Två år efter denna diskussion kan de se att det lilla huset har minskat i sättningar även om en del nya sprickor uppkommit inne på källargrundplattan. Däremot är garaget, framför östra sidan, i behov av förstärkning. Fortsätter sättningen är frågan om man kan rädda huset.

-De begär av Z att man på ett korrekt sätt säkerställer garagebyggnaden som byggt enligt godkända bygglov, besiktningar och med godkänd byggfirma även om det innebär nybyggnation av byggnaden. Bäcken vid lilla huset flyttas ut enligt tidigare diskussion för att säkerställa grunden.

-Att man åtgärdar fel och brister i dammanläggningen för att de skall kunna på korrekt sätt och utan att använda en friskrivningsklausul vid en försäljning av fastigheten.

I samband med huvudförhandlingen anför Å anför han att det är viktigt att anläggningen finns kvar i Åby men uttrycker oro då han har fått sättningar på byggnaden på sin fastighet och önskar ställa ersättningsanspråk. Han anger beloppet 350 000 kr.

Tjureda hembygdsförening, Slussens båtklubb, Åby Byaråd och Åby-Tjureda Idrottsförening refererar till länsstyrelsens förslag kring ny fiskvandringsled på "ön" i Åby med följande synpunkter:

- Bäst för byn och absolut enklast att förbättra befintlig fiskvandringsled, det innebär inte någon stor förändring i området.
- De förlorar båtiläggningsplatsen om "ön" skulle förändras. Den används även av ett stort antal båtägare som inte bor i Åby.
- De förlorar den enda parkeringsyta som finns kring slussen för cafe-besökare, turister och besökare vid hembygdsföreningens m.fl. arrangemang. Där brukar vara fullt med bilar vid många tillfällen under sommarhalvåret. I och med hembygdsföreningens cafeverksamhet i Sjövillan på söndagar lockar det fler och fler turister som besöker slussen och området omkring. Någon annan P-plats finns inte.
- De förlorar plats för den årliga valborgsmässoelden med många besökare, vilket är en viktig gemenskapsaktivitet för byborna.
- De förlorar en lekplats för barnen vid slussfestivalen liksom en nödvändig extra yta vid slussfestivalen. Platsen skulle också bli ännu farligare för barn än vad den redan är idag.
- Åby- Tjureda IF, som sköter gräsklippningen, får en farlig arbetsmiljö med branta sluttningar.
- Hur mycket farliga ämnen är nedgrävda efter såväl möbelfabrik som såg m.m.? Är det lämpligt att få upp allt detta i luften och den bästa, vackraste och mest besökta miljön i hela byn?

De anser enhälligt att den kulturhistoriska, vackra miljön med kraftstation och vattenspeglar absolut ska bevaras i befintligt skick såsom den värderats i länsstyrelsens tidigare utredning.

I ett senare yttrande stödjer de en utveckling av den befintliga fiskvägen.

BEMÖTANDE AV SÖKANDEN

Med anledning av vad länsstyrelsen samt Kammarkollegiet anfört i sina yttranden vill kommunen inledningsvis anföra att de åtgärderna som föreligger i ansökan är ytterst begränsade och därför inte kan motivera de långtgående krav på utredningar och åtgärder som framförts av de båda myndigheterna. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att kommunen menar att det föreligger en för kommunen genom hävd laglig dämningssrätt i Åby, som kommer att kvarstå oförändrad oavsett upp- rustningen eller utrivning av kraftstationen. Ansökan avser i allt väsentligt ett turbinbyte i en redan befintlig kraftstation, som är etablerad sedan 1927, och som dessförinnan föregåtts av annan vattenverksamhet, samt åtgärder som leder till förbättringar av den redan tillståndsgivna fiskvägen.

De åtgärder som kommunen avser att genomföra innebär enbart en positiv förändring vad gäller möjligheterna till fiskvandring och övriga vattenförhållanden. Vad gäller kraftstationen, så kommer denna att vara kvar oförändrad, utan någon förändring av dess placering eller övriga exteriöra utformning. Kraftstationen bevaras för att just inte påverka de kulturhistoriska värdena på platsen. En utrivning och borttagande av kraftstationen skulle i allra högsta grad påverka kulturmiljön i Åby, men också ha en betydande påverkan på vattenförhållandena, genom att en omfattande avtappning kommer att ske av sjöarna uppströms Åby samtidigt som slussen i Åby blir obrukbar.

Länsstyrelsen i Kronobergs län: Sökanden bestrider länsstyrelsens yrkanden.

Kommunen menar att de i ansökan redovisade åtgärderna inte innebär några så omfattande ingrepp i fråga om kulturmiljön att det behövs någon ytterligare utredning beträffande denna fråga. Vad kommunen avser främst är att byta ut vissa delar av den redan befintliga kraftstationen, åtgärderna begränsar sig i allt väsentlig till denna och kan därför inte medföra det omfattande ingrepp i kulturmiljön som länsstyrelsen vill göra gällande.

Vad gäller tillåtlighet enligt 4 kap 6 § miljöbalken medför de åtgärder som kommunen ansöker om tillstånd för enbart en obetydlig miljöpåverkan, vilket också finns redovisat i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vad som påverkar naturmiljön är den lagliga uppdämning och vattenreglering som skett i Åby sedan någon gång innan år 1886, det vill säga det av kommunen angivna nollalternativet. De naturliga vattenförhållandena är redan så påtagligt förändrade och påverkade av den uppdämning och övriga vattenreglering som pågått i Åby allt sedan 1886 och dessförinnan att det inte kan göras gällande att de åtgärder som kommunen sökt tillstånd för kan ha annat än en obetydlig miljöpåverkan.

Kommunen vill också åberopa att enligt 2 kap 6 §, andra stycket, miljöbalken föreligger en begränsning av möjligheten att tillämpa hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken när det gäller valet av plats för till exempel vattenverksamhet. De får åberopas endast när det gäller ändrad användning av vattenområden. I det nu aktuella fallet föreligger inte någon ändrad användning av vattenområdet. Kraftstationen, som inrättades år 1927, ersatte tidigare vattenverksamhet som hade en liknande påverkan som kraftstationen.

Detta styrks bland annat av det faktum att befintlig fiskväg har tillkommit innan kraftstationen samt att intagskanalen till nuvarande kraftstation har haft likadan utbredning till föregående vattenverksamhet.

Kommunen vidhåller det i sin ansökan angivna nollalternativet. Detta alternativ utgår från de förhållanden som rådde år 1886 då slussen anlades och den reglering som skedde vid denna tidpunkt.

Länsstyrelsen har uppfattningen att en anläggning utan tillstånd inte kan utgöra ett nollalternativ, samtidigt som detta alternativ enligt länsstyrelsen innefattar en partiell utrivning av kraftstationen och den västra fåran i Åby. Såvitt kommunen kan förstå menar länsstyrelsen att sluss, vattenregleringsluckor och dammvall ska ingå i nollalternativet, men inte andra delar såsom kraftstationen. Inte ens om

kraftstationen är tagen ur drift, ska den enligt länsstyrelsen ingå i nollalternativet. Det förefaller märkligt, eftersom dammvall och vattenregleringsluckor, som inte heller har tillstånd, tycks ingå i länsstyrelsens definition av nollalternativ.

Kommunen hävdar därför att det inte är ett korrekt nollalternativ att riva ut kraftstationen, eller någon del av den västra fåran. Enligt kommunens uppfattning har den nuvarande kraftstationen enbart ersatt tidigare vattenverksamhet med likartad miljöpåverkan. När det gäller att avgöra vad som ska utgöra nollalternativet måste också beaktas att den i Åby belägna slussen, vilken enligt länsstyrelsens uppfattning ingår i nollalternativet, inte skulle fungera utan ett bevarande av nuvarande utskov eller ersättning med något liknande, eftersom slussen enbart fungerar tillfredsställande inom ett intervall om tio centimeters vattenståndsfluktuationer. En utrivning av kraftstationen och övriga icke tillståndsgivna anläggningsdelar i enlighet med länsstyrelsens uppfattning skulle medföra en omfattande avsänkning av sjösystemet uppströms Åby samt att den tillståndsgivna farleden och slussen inte längre kan användas. Detta är också omständigheter som talar för att naturförhållandena är så påtagligt förändrade att nollalternativet ska bygga på att även de icke tillståndsgivna anläggningsdelarna i Åby bibehålls.

Kommunen hävdar också att det föreligger en hävdvunnen dämningssrätt i Åby, vilket också måste beaktas vid utformningen av nollalternativet. Kommunen har en hävdvunnen rätt att i Åby dämna upp Tolgsjön med flera andra sjöar till nivån 165,18. Detta styrks av att det i ansökningshandlingarna från år 1885 angående slussen i Åby anges att fallet på denna plats uppgår till 2,47 meter.

Uppdämning och reglering av vatten har skett i Åby även före år 1886. Med hänsyn till vad anges i resolutionsbeslutet finns inte anledning att anta något annat än att fallet i Åby före slussens anläggande år 1886 varit uppdämt till 2,47 meter. Därtill kommer att det bedrivits annan vattenverksamhet på ungefärligen samma plats som där kraftverket är beläget i dag. Utöver detta framgår av en karta över Åby från 1925, det vill säga, två år innan kraftverket anlades, att nuvarande fiskväg har

anlagts. Någon av de tidigare verksamheterna har således utgjort ett definitivt vandringshinder, vilket har motiverat anläggande av fiskväg.

Dessa omständigheter styrker att kommunen har en hävdvunnen rätt att i Åby reglera vatten på sätt som skett hittills samt bibehålla och underhålla byggnader, dammar, dammluckor och övriga delar av anläggningen i Åby. Däremot har kommunen i detta mål aldrig haft uppfattningen att det skulle föreligga någon hävdvunnen rätt att utvinna elkraft i Åby.

Till stöd för sin inställning att det föreligger en hävdvunnen rätt för kommunen att dämna i Åby vill kommunen även åberopa vad Länsstyrelsen i Kronobergs län kommit fram till i ett tillsynsärende från år 2005 (dnr 535- 7865-05). I detta ärende uttalade länsstyrelsen i ett beslut av den 26 oktober 2005 att kommunen hade en hävdvunnen rätt att dämna upp vattennivån i Åby på sätt som sker idag.

Med anledning av vad länsstyrelsen anfört i sitt yttrande beträffande fiskvandrigs- och flyktvägar medger kommunen att nedan redovisade justeringar görs såvitt avser villkoren för den sökta vattenverksamheten. Med de nedan redovisade förändringarna menar kommunen att kravet på en väl fungerade fiskväg i enlighet med miljöbalkens krav kommer att uppfyllas.

Kommunen är även beredd att genom omgrävning åstadkomma en korrigering i den övre delen av nu omnämnda fiskväg. Genom korrigeringen ska den del av fiskvägen där omgrävningen genomförs få en längd om cirka 40 meter, vilket skulle medföra en avsevärd minskning av lutningen i fiskvägens övre del. Lutningen i fiskvägens övre del skulle understiga 1,5 procent. Vidare ska den omgrävda delen förses med natursten och naturgrus av dimensioner som är lämpliga substrat för lekande och uppväxande öring. Alla dessa åtgärder kan göras på kommunens egen mark, och det finns inga uppgifter eller annat som tyder på att marken i detta område skulle vara förorenad, särskilt känslig ur kulturmiljö-synpunkt eller på annat sätt olämplig för detta ändamål. Kommunen förbinder sig även att anlägga en nedströmsränna/flyktväg med en tappning om cirka 80 liter per sekund, vilket kommunen redan

angivit i ansökan. I detta sammanhang vill dock kommunen förtydliga den tekniska beskrivningen i ansökan på följande sätt. På nedströmssidan avser kommunen att bygga en ränna med så kallade sättar som möjliggör reglering och avstängning av flödet i samband med till exempel underhålls- och uppföljningsåtgärder. Flödet kommer att ställas in med sättarna och ska således vara 80 liter per sekund i nedströmsrännan. Kommunen avser också att i nedströmsrännan anlägga en så kallad sump för att kunna följa upp den fiskvandring som sker nedströms.

Kommunen motsätter sig inte att låglutande galler placeras framför kraftverket som ger en genomströmningshastighet om maximalt 0,5 meter per sekund. Det är fullt möjligt att anlägga ett sådant galler med en lutning om cirka 40 grader. Gallrets spaltlängd blir fyra meter i sådant fall från botten till dämningsskärningen. För att uppnå hastigheten om 0,5 m per sekund bör gallret ha en spaltvidd om 18 millimeter.

Kommunen menar att någon ny lönsamhetskalkyl inte behöver upprättas med anledning av de åtgärder som kommunen enligt redovisningen ovan är beredda att vidta beträffande fisk- och flyktvägar. De redovisade åtgärderna har så liten påverkan på produktionen att de inte påverkar lönsamheten nämnvärt. Till exempel byggde redan den ursprungliga kalkylen på modifiering av befintligt intagsgaller och rensmaskin.

Därtill kommer att den i ansökan framtagna kalkylen bygger på mycket försiktiga antaganden och mycket små förändringar i fråga om elpriser och ersättning för nätnyttan. Exempelvis uppgår intäkterna för nätnyttan i dag till 5,5 - 12 öre på platser med liknande förhållanden som Åby, vilket ska sättas i relation till att kommunen i sin ansökan enbart räknat med en intäkt om 2 öre för nätnyttan. Enbart en omförhandling av avtalet för intäkterna för nätnyttan utifrån dagens prissättning skulle ge i storleksordningen 10 till 20 procents högre intäkter.

Länsstyrelsens invändningar om att projektet kommer att gå med förlust saknar vidare enligt kommunens bedömning relevans i sammanhanget, eftersom

länsstyrelsens bedömning inkluderar nollalternativet, det vill säga att bibehålla dagens vattenförhållanden i Åby.

Kommunen menar att ansökta åtgärder inte innebär någon försämring av naturmiljön, tvärtom förbättras fiskvandringssmöjligheterna jämfört med nuvarande förhållanden och således utgör bestämmelserna i 4 kap inget hinder för tillåtlighet.

Kommunen ifrågasätter behovet av helt optimerade vandringsvägar vid Åby för att gynna fisk i allmänhet, som redan har god status i sjöarna, samt även för att fisken i tillflöden i Asasjön, ca 1,5 mil uppströms i sjösystemet. Denna fiskvandring kommer att kunna ske på ett godtagbart sätt även med kommunens redovisade alternativ.

Kommunen menar att ansökta åtgärder inte innebär någon försämring av naturmiljön, tvärtom förbättras fiskvandringssmöjligheterna jämfört med nuvarande förhållanden och således utgör bestämmelserna i 4 kap inget hinder för tillåtlighet.

I samband med huvudförhandlingen framför Växjö kommun att länsstyrelsens förslag att låta uppföra en ny fiskväg på ”ön” strider mot gällande detaljplan och är ett icke-alternativ då den blir för dyr att anlägga och att man då inte klarar prövningen enligt 11:6 miljöbalken.

Växjö kommun förklarar sig inte ha någon erinran angående ett villkor gällande att ett kontrollprogram ska upprättas inom 3 månader från laga kraft.

Kammarkollegiet: Kammarkollegiet hänvisar till EU-domstolens förhandsavgörande i mål C 461/13, i vilket det görs gällande att medlemsstaterna är skyldiga att inte ge tillstånd till verksamheter eller åtgärder som kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status. EU-domstolen tolkar i förhands-avgörandet begreppet försämring av status hos en ytvattenförekomst. Enligt domstolen ska begreppet tolkas så att det föreligger en försämring så snart statusen hos minst en av kvalitetsfaktorerna blir försämrade med en klass.

Kommunen gör i första hand gällande att 2 kap. 7 § miljöbalken inte ger utrymme för den tolkning av vattendirektivet som EU-domstolens förhandsavgörande i mål C 461/13 ger uttryck för. För att kunna tillämpa 2 kap. 7 § miljöbalken i enlighet med detta förhandsavgörande krävs implementering i svensk lagstiftning. I det aktuella målet bör således 2 kap. 7 § miljöbalken i dess nuvarande utformning tillämpas. I andra hand gör kommunen gällande att den sökta verksamheten inte lett eller kommer att leda till en försämring av vattenförekomstens status i den mening som avses i EU-domstolens avgörande och att det inte heller finns någon risk för att den kommer att försvåra uppnåendet av gällande miljökvalitetsnormer.

Vad gäller miljökvalitetsnormerna menar kommunen att det i ansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning är väl redovisat hur den sökta verksamheten inte negativt påverkar möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna. Beträffande de nya föreskrifter om miljökvalitetsnormer som Kammarkollegiet hänvisar till hävdar kommunen i första hand att dessa inte är tillämpliga, utan att det är de åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer som beslutades om år 2009 som ska vara styrande. De nya bedömningsgrunderna är avsedda att användas av vattenmyndigheten samt länsstyrelserna när de fastställer nya miljökvalitetsnormer, vilket skulle ha gjorts år 2015 men som ännu inte har skett. Detta framgår för övrigt också av 1 § i HVFMS 2013: 19.

Utifrån den beslutade miljökvalitetsnorm och statusbedömning som är gjord 2009 framgår att god status inte bedöms uppnås i vattendraget på grund av kraftig hydrologisk påverkan, eftersom kvalitetsfaktorn fisk i rinnande vattendrag påverkas så starkt. Kommunen ifrågasätter inte denna bedömning om utgångspunkten är att jämföra dagens förhållanden med helt opåverkade förhållanden. En sådan jämförelse är dock inte korrekt i det nu aktuella fallet. Enligt kommunens uppfattning är det inte möjligt att bortse från den dämning som redan sker i Åby. Det innebär att så länge Åby förblir uppdämt, vilket är fallet i nollalternativet, kan inte god status uppnås. Detta synsätt har kommunen också använt sig av i ansökan inklusive miljökonsekvensbeskrivning.

Den mest uppenbara påverkan i samband med utbyggnad av fall, är förlust av strömsträckor. Av den ovan redovisade framställningen framgår att strömvattenbiotoper numera enbart utgör en spillra av vad de har varit. Således finns inte förutsättningar för uppfyllelse av de mål som fastställts av Vattenmyndigheterna enligt vattenförvaltningsförordningen, så länge inte staten eller någon annan aktör går in och köper ut de lagligt utbyggda fallrätter som utgör dagens fördämningar. Sammanfattningsvis så finns det beträffande bedömning av verksamhetens påverkan i relation till miljökvalitetsnormer för vatten inget skäl för kommunen att andra synsättet antaget i ansökan, nämligen det att redan nollalternativet innebär att god status inte kan nås. Det finns ingen skyldighet för någon att riva ut och återskapa det fall som varit uppdämt i Åby i flera hundra år, vilket är en sådan åtgärd som skulle krävas för att återfå en för platsen naturlig fisksammansättning. Om man istället accepterar uppdämningen och frågar sig hur fisken mår i sjöarna (nätprovfiske är tvärtemot elfiske en metod som fungerar i denna del av Mörrumsån) så framgår det att god status nås i alla provfiskade sjöar från Örken till Helgasjön, trots vandringshinder, uppdämningar och viss risk för att en och annan fisk kan skadas i exempelvis ett vattenkraftverk (Källa, databasen VISS 2016-02-10).

Kommunen bestrider samtliga av Kammarkollegiets framförda yrkanden i deras senare yttrande.

Kommunen menar att domen från 1996 rörande vattenvägen inte förhindrar en prövning av kommunens ansökan. Kommunens ansökan avser verksamheter och åtgärder som inte omfattas av den tidigare vattendomens rättskraft. Dessutom saknar en tillståndsdom under alla förhållanden rättskraft mot tillståndshavaren såtillvida att denne när som helst kan söka nytt tillstånd för redan tillståndsgiven verksamhet.

Det är kommunens uppfattning att ansökan med bilagor innehåller de erforderliga

beskrivningar och utredningar som behövs för att anläggningen ska kunna lagligförklaras. År 2008 genomfördes vissa arbeten. Det var fråga om gjutning av turbinsump och gjutning på den befintliga betongplattan som sträcker sig framför turbinsumpen. På kanalbotten installerades erosionsskyddande gummiduk samtidigt som intagskanalens luckor renoverades. Även en automatisk rensmaskin med snedställt galler installerades vid samma tillfälle. År 2014 installerades spetluckor för att återställa ett tidigare igensatt nödutskov. De arbeten som utfördes år 2008 och 2014 har ur miljöhänseende haft en likartad påverkan som den vid utförande av service- och underhållsarbeten. Med hänsyn härtill kan dessa arbeten inte anses ha varit av sådan dignitet att de skulle hindra en lagligförklaring av anläggningen.

Kommunen anser för övrigt, i fråga om torrläggning av intagskanalen, att som en del av kommande kontrollprogram ska rapportering ske till länsstyrelsen inför avsänkningar. Kommunen ska då rapportera och dokumentera förekomst av musslor. Det kan dock redan nu konstateras att de avsänkningar som görs har marginell effekt på djurlivet.

Regleringen kommer innebära att under normala driftsförhållanden kommer nivåerna hållas mellan 162,10 och 162,20, och större delen av tiden inom ett ännu snävare intervall. De yrkade nivåerna behövs dock för att kommunen inte ska kunna hantera regleringen utan att göra sig skyldig till miljöbrott i samband med maskinfrånslag eller höga flöden. Angående att de ansökta nivåerna kan komma att frångås vid extrema flöden så är det vanligt att man utformar villkor på det sätt som kommunen föreslagit, nämligen att "Vattennivån ska i intagskanalen, uppströms luckorna, som lägst uppgå till 165,00 och som högst till 165,3 *vad på dammens skötsel beror*".

Ansökan innefattar ett yrkande om att via en eller två turbiner avleda maximalt 12 kubikmeter vatten per sekund. Kommunen har varit i kontakt med olika tänkbara leverantörer och det finns för- och nackdelar med att installera en respektive två turbiner. Det är möjligt att en turbin innebär en något högre hastighet mitt i gallret jämfört med två turbiner. Detta är emellertid en effekt som inte är av sådan dignitet

att tillståndsansökan ska avslås. Det är dock den totala våta arean på intaget som bestämmer vattenhastigheten och då spelar det inte någon större roll om det är en eller två turbiner.

I Mörrumsåns vatten förekommer på de flesta håll ål som är en hotad art. Förekomsten av ål i Helgasjön och uppströms är dock mycket ringa. Till exempel har under de senast fem åren inga ålar påträffats vid rensmaskiner i Åby eller i det uppströms liggande Lidekvarn kraftverk. Utsättningar av ål förekommer mer inte heller. Kommunen har dock från början utgått utifrån att ål ska ges tillräckliga skyddsåtgärder, då det är frågan om en akut hotad art. Med tanke på den begränsade förekomst och potential som i övrigt finns för särskilt krävande och skyddsvärda arter såsom öring, lax, flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla m.m. så framstår ett villkor om 15 millimeters spaltvidd som obehövligt. Vägbron framför kraftverket begränsar för övrigt möjligheterna att få riktigt låga gynnsamma vattenhastigheter genom gallret eftersom det på grund av vertikala bropelare inte är möjligt att luta gallret mycket mer än ca 40 grader. Detta är en bidragande anledning till att kommunen inte ansökt om mer än 12 kubiketers utbyggd vattenföring. Vidare uppstår mer problem med igensättning och isbildning m.m. i fina galler. Kommunen vill dock anförda att det är möjligt att med viss marginal uppfylla Havs- och vattenmyndighetens rekommendationer om högsta vattenhastighet (0,5 m/s) genom gallret, samt att luta gallret mer än 45 grader, vilket innebär att den så kallade svephastigheten överstiger den s.k. normalhastigheten. Den beräknade vattenhastigheten hamnar på ca 0,43 m/s. Med en väl placerad nedströmsränna bör nedströmsvandringen fungera acceptabelt för alla arter även med 18 mm galler. För att gynna ålvandringen är kommunen även villig att i tillägg till den flyktväg som presenterats i övre delen av gallret, installera en flyktväg vid botten på gallret. Detta görs förslagsvis med ett rör med 160 mm diameter som mynnar i en sump strax bakom nödutskovet till vänster om intagsgallret.

Kommunen menar att av det historiska underlaget som redovisats av kommunen

framgår att det skett såväl dämning som vattenreglering i Åby tidigare än år 1886 då slussen anlades. Mot denna bakgrund finns inte några skäl för att revidera 0-alternativet.

Å och Ä:

Å och Ä får närmast uppfattas som att de yrkar ett skadestånd för den vattenverksamhet som hittills bedrivits i Åby. I den prövning som nu ska ske är det fråga om att pröva om någon ersättning ska utgå för framtida skador som nu kan förutses. Mot denna bakgrund menar kommunen att någon prövning inte ska göras av de yrkanden som framställts av Å och Ä.

När det gäller eventuella skador som föreligger på Å's och Ä's fastighet menar kommunen även att dessa inte har något samband med den vattenverksamhet som bedrivits i Åby. Detta framgår av de konsultutredningar, vilka bifoga, som kommunen låtit genomföra beträffande förhållandena på deras fastighet.

E:

Kommunen motsätter sig E's yrkande om att bullernivåerna avseende det forsande vattnet. Kommunen vidhåller det förslag till villkor beträffande buller som föreligger i ansökan. Beträffande punkterna 3 - 6 i E's skrift är detta frågor som inte behöver regleras i ett tillstånd, utan som tar hanteras inom ramen för tillsynen.

F:

Hon har i sin skrift framfört vad som uppfattas som ett yrkande om att vattennivån inte får öka uppströms under anläggningstiden. Kommunen har inte något att invända mot detta yrkande då arbetena kommer att utföras på ett sådant sätt vattennivåerna inte påverkas annat än i omedelbar anslutning till kraftverket.

D och C:

Kommunen avser inte utföra anläggningsarbeten nattetid så det finns inte någon risk för att personer kommer att utsättas för någon störning nattetid av anläggningsarbeten. Vad gäller själva utförandet av anläggningsarbeten kommer dessa enligt kommunens bedömning utföras på ett sådant sätt att de inte inkräktar eller inverkar störande på den campingverksamhet som bedrivs av D N och C N.

DOMSKÄL**Rådighet**

Växjö kommun har som ägare till strömfallsfastigheten Z erforderlig rådighet över vattenverksamheten.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen anser att den av Växjö kommun upprättade miljökonsekvensbeskrivningen inklusive ingivna kompletteringar uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Lagligförklaring

Av 17 § första stycket lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (MP) framgår att om en vattenanläggning har tillkommit utan tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande äldre lagstiftning eller om tillståndsfrågan beträffande en sådan anläggning är oklar, får den som äger anläggningen eller avser att utnyttja den för vattenverksamhet begära prövning av anläggningens laglighet hos mark- och miljödomstolen. En lagligförklaring får enligt fjärde stycket förenas med villkor.

En förutsättning för laglighetsprövning är alltså att tillstånd saknas eller att tillståndsfrågan är oklar men det har ingen betydelse om tillståndsskyldighet har förelegat eller inte (prop. 1997/98:45 del 2 s. 391).

Av utredningen i målet framgår inte annat än att tillstånd saknas för såväl turbin-driften som dammbyggnaden mm. Det omnämnda resolutionsbeslutet omfattar i princip enbart slussen och dess verksamhet men en förutsättning att bedriva sluss-verksamhet är dock att vattenståndet kan däckas och regleras. Detsamma gäller även möjligheten att fortsätta med verksamheten att leda fisk förbi dammen via fiskvägen.

Förutsättningen för laglighetsprövning enligt 17 § MP är därmed uppfylld. Det är dock endast själva anläggningen, i det här fallet dammbyggnaden, maskinstation, till- och utloppskanaler mm, som kan lagligförklaras.

Vid bedömningen av lagligheten av en vattenanläggning som har tillkommit utan tillstånd före ikraftträdandet av miljöbalken ska enligt 18 § MP de bestämmelser som gällde vid anläggningens tillkomst användas.

Mark- och miljödomstolen finner att Växjö kommun får anses ha visat att redan på 1600-talet nyttjades området för industriella ändamål där vattnets kraft användes, att en dammanläggning i nuvarande läge funnits sedan åtminstone slutet av 1880-talet och att det sedan 1927 genom två installerade turbiner, som fortfarande är i drift, har utvunnits elkraft.

Tillämplig lagstiftning innan den äldre vattenlagen trädde i kraft 1919 var 1880 års förordning om jordägares rätt över vatten å hans grund, som tillät ägaren att utnyttja vattnet över sin mark så länge som denne inte skadade andra intressen. Någon förprövning krävdes inte utan den enskilde fick själv bedöma hur långt hans eller hennes rättigheter och skyldigheter sträckte sig. Konflikter fick lösas i de vanliga domstolarna.

Tillämplig lagstiftning för de anläggningsdelar som anlades/utbyttes omkring 1925-1927 och under 1950-talet är den äldre vattenlagen (1918:523).

Mark- och miljödomstolen finner att det torde funnits en rättighet sedan i vart fall slutet av 1880-talet att med dammanläggningen dämna upp vattendraget på sätt som skett i detta fall och att bedriva slussverksamhet. Denna rättighet frångick emellertid inte ägaren att vidta åtgärder för fiskets befrämjande. Med hänsyn till att Växjö kommun numera föreslår en förbättring av den fiskväg som tilläts genom dom VA 45/96 bedömer domstolen att den aktuella dammanläggningen och övriga anläggningsdelar skulle ha varit lagliga enligt dåvarande lagstiftning och att det därför inte finns något hinder mot att nu lagligförklara den. Villkor om fiskväg samt de därtill hörande villkoren framgår av domslutet.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta avseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. eller hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken.

När det gäller 4 kap 6 § miljöbalken gör domstolen följande bedömning. Mörrumsån är ett sådant vattendrag där vattenkraftverk samt vattenreglering inte får utföras. Detta gäller dock inte vattenverksamheter som förorsakar obetydlig miljöpåverkan.

Mot bakgrund av det ovan anförda får det anses utrett att det är fråga om ett befintligt vattenkraftverk som i vart fall har funnits på den aktuella platsen sedan 1927 men som saknar tillstånd enligt äldre lagstiftning. I avsaknad av ett rättskraftigt tillstånd måste det aktuella kraftverket prövas enligt miljöbalken som om den vore en ny anläggning. I den bedömningen beaktar domstolen att det aktuella vattenkraftverket bedrivs på en plats där det redan finns en dammanläggning och en sluss som påverkar vattendraget. I och med att dammanläggningen redan har kommit till stånd och att slussverksamheten bedrivs enligt ett resolutionsbeslut från 1886 saknas det i praktiken möjlighet att återskapa den ursprungliga miljösituationen. Vid ovan nämnda utgång, att dammanläggningen har lagligförklarats med villkor att befintlig fiskväg ska byggas om och att större flöden ska tappas

genom den ombyggda fiskvägen ger det förutsättningar för en väl fungerande fiskvandring både uppströms och nedströms förbi dammen.

Den sökta verksamheten liknar i princip den verksamhet som har bedrivits sedan åtminstone 1927. Kraftverket är enligt ansökan ursprungligen utbyggt för en drivvattenföring på 15-16 m³/s men har under senare tid drivits med ca 9 m³/s. Enligt föreliggande ansökan ska det bli möjligt att nyttja 12 m³/s, vilket i sammanhanget får anses innebära en blygsam ökning vid jämförelse med flödena i aktuell del av vattensystemet.

Den ansökta kraftproduktionens inverkan på naturmiljön bör därför bli liten och den kraftutvinning som sker får anses innebära en obetydlig miljöpåverkan i Mörrumsån.

Baserat på den utredning som ingått i ansökan gör domstolen den bedömningen att möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna i vart fall inte blir sämre med de föreslagna förbättringarna av befintlig fiskväg, under villkor att ett nytt fingaller installeras som utformas låglutande och med två lämpligt utformade flyktvägar. Med 18 mm gallervidd uppfylls BAT vid en lutning av max 35 grader mot horisontalplanet (se nedan under rubriken ”Villkor”). Även icke-försämringskravet vad avser miljö kvalitetsnormerna får därmed anses vara uppfyllt.

Enligt kravet i 11 kap. 6 § miljöbalken får vattenverksamhet bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den.

Sökanden har beräknat att för att anlägga ansökta vattenkraftverk vid Åbyfors krävs en beräknad investering på ca 9,7 miljoner kr. Årskostnaderna bedöms uppgå till 685 590 kr vid en avskrivning på 40 år.

Huvudalternativet med kraftproduktion innebär en årlig intäkt på inledningsvis drygt 588 kkr (inklusive elcertifikat).

Alternativet innebär att anläggningen beräknas bli lönsam ca 40 år efter utförda åtgärder.

Sökanden har även redovisat ett alternativt synsätt som innebär att turbinförnyelsen istället ses som ett komplement till nollalternativet. Detta motiveras med hänsyn till att investeringarna i nollalternativet måste utföras oberoende av dess lönsamhet. De årliga kostnaderna för detta alternativ uppgår till drygt 413 kkr vilket understiger de årliga intäkterna. Med hänsyn till ovan redovisade siffror görs bedömningen att nyttan med huvudalternativet överstiger nyttan med ett nollalternativ. Vidare anför sökanden att den låga lönsamheten ska ställas i paritet med dagens situation då platsen är i behov av reglering med hänsyn till slussen. Eftersom ån redan är uppdamd och en återställning inte är genomförbar (utan mycket stora konsekvenser) föreligger en minimal inverkan på allmänna intressena och naturmiljön.

De positiva miljökonsekvenserna som framförs är att fortsatt och utökad kraftproduktion vid Åby kraftstation bedöms medföra ett ökat bidrag till produktionen av förnybar el samt förbättrade förhållanden i befintlig fiskväg vilka sammantaget bedöms överväga kostnaderna. Åtgärderna bedöms enligt sökanden uppfylla kravet på samhällsekonomisk nytta.

Mark- och miljödomstolen anser att kostnadsposterna för utbyte av sektorlucka respektive ombyggnad av kraftstationen, som båda ingår i det sökta huvudalternativet, har karaktären av underhållskostnader som inte ska belasta båtnadsberäkningen. Domstolen uppfattar att utbytet av sektorluckan bland annat måste genomföras för att vidmakthålla en framtida vattenreglering, något som är av betydelse för till exempel slussverksamheten. Vidare innefattar ombyggnationen av stationsbyggnaden åtgärder med anledning av erosionsskador i anslutning till turbinsumpen, vilket om det inte utförs, på sikt riskerar hota dammsäkerheten.

Mark- och miljödomstolen finner att sökandens alternativberäkning visar att en samhällsekonomisk nytta föreligger, även inräknat att fiskvägen enligt domslutet

blir dyrare än vad sökanden kalkylerat med och att mängden vatten som passerar turbinerna blir mindre än sökandens egen beräkning.

De fördelar som kan bedömas med en fortsatt kraftverksdrift ur framförallt allmän synpunkt torde vara blygsamma men eftersom de skador som företaget kan anses komma att förorsaka bedöms som små anser domstolen sammanfattningsvis att båtnadskravet är uppfyllt. Tillstånd ska därför lämnas. Tillståndet omfattar även de redan utförda åtgärderna på kanal och rensmaskin (2007-2008) respektive nödutskovsluckan (2014).

En lagligförklaring av anläggningar enligt föreliggande domslut, och genom att föreskriva att befintlig fiskväg därvid ska byggas om, får till följd att tillstånd och villkor som är kopplade till fastigheten Z i Växjö kommun, meddelade genom dom VA 45/96, nu är omprövade.

Villkor

De i domslutet fastställda villkoren är i huvudsaklig överensstämmelse med de av Växjö kommun ursprungligen föreslagna eller som denne senare har åtagit sig.

Domstolen anser att, för bästa funktion och uppfyllande av kravet på BAT, ska en avledare i allmänhet utgöras av ett låglutande fiskanpassat fingaller. Vid föreslagen spaltvidd 18 mm ska lutning vara $\leq 35^\circ$ i förhållande till vattnets rörelseriktning, dvs mot horisontalplanet samt att sökanden ska säkerställa att svephastigheten understiger 0,5 m/s. Domstolen anser att det är skäligt att begära att ett fingaller utformas enligt BAT och att sökanden därför ska utforma fingallret i enlighet med domslutet.

Sökanden har redovisat konsekvenserna vad gäller kostnader, utformning etc vid olika flöden i fiskvägen mm och förespråkat att avledningen till fiskvägen ska ökas till 300 á 370 l/s samt att det därutöver ska avledas vardera 80 l/s i två flyktvägar och från sumpen tillhörande flyktvägarna avleda 130 l/s som extra lockvatten till

fiskvägens nedre del. Vidare har sökanden redogjort för hur en årstidsstyrd tappning lämpligen kan ske.

Mark- och miljödomstolen anser att sökandens ovan förespråkade förslag som inlämnades efter huvudförhandlingen utgör en klar förbättring av möjligheterna för både uppströms och nedströms fiskvandring men att minst 500 l/s ska släppas via hela fiskvägen, åtminstone under perioden första mars till sista november, givet att tillrinningen medger detta. Under övrig tid på året kan vattenföringen begränsas till minst 200 l/s, givet att tillrinningen medger detta. På detta sätt bedömer domstolen att en förbättrad och tillräcklig anlockning erhålls. Mark- och miljödomstolen anser därutöver att fiskvägens och flyktvägarnas slutliga utformning ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Sökanden har påtalat att om ytterligare högre flöden, dvs mer än de totalt 500 l/s som kommer att ledas genom en ombyggd fiskväg, ska släppas i fiskvägen innebär detta krav på helt andra åtgärder med ännu högre kostnader. Mark- och miljödomstolen anser att de bedömda kostnaderna vid exempelvis 700 l/s i fiskvägen inte kan motiveras.

Vidare anför sökanden att om minimitappningen blir mer än totalt 380 l/s kan detta påverka möjligheterna att vidmakthålla vattendomen för den uppströms belägna sjön Örken. Domstolen anser att sådana periodvisa begränsningar i tillrinningen vid Åbyfors ryms inom begreppet ”om tillrinningen så medger” som ingår i villkoret 2 i domslutet.

Kontroll

Ett kontrollprogram ska upprättas av sökanden och inlämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter lagakraftvunnen dom för myndighetens ställningstagande. Det ska framförallt omfatta åtgärder och kontroll för att motverka grumling och annan negativ miljöpåverkan som kan uppstå i samband med att anläggningsarbeten utförs. Vidare ska kontroll efter anläggning av fiskvägarnas

funktion och anpassning utföras då det behövs för att uppnå avsedd funktion samt för fiskens upp- och nedvandring.

Arbets tid

Den av Växjö kommun yrkade arbetstiden om tio år bör fastställas.

Anmälan av oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen bedömer att tiden för anmälan om anspråk på grund av oförutsedd skada kan fastställas till fem år enligt Växjö kommuns förslag. Tiden ska räknas från arbetstidens utgång.

Omprovning

Mark- och miljödomstolen bedömer att vid en omprovning av tillståndet ska Växjö kommun inte behöva avstå från mer än 1/20 av värdet av den vattenmängd som omfattas av tillståndet.

Verkställighet

Sökanden har yrkat verkställighet då det finns få motstående intressen i området och sökandens behov av att påbörja upphandling av entreprenör för utförandet av de ansökta arbetena så snart som möjligt. Mark- och miljödomstolen anser att de presenterade motiven inte är tillräckliga för att meddela ett verkställighetsförordnande.

Ersättning till Å

Yrkandet ska avslås, med anledning av att Å inte har preciserat grunderna för det angivna beloppet och inte kunnat visa hur de påstådda skadorna har uppstått. Eventuella framtida skador får hanteras genom anmälan av oförutsedd skada.

Prövningsavgift

Den prövningsavgift, som mark- och miljödomstolen tar ut i mål om provning av vattenverksamhet, syftar till att täcka kostnaderna för den provning som föranleds

av en ansökan. Vid en prövning enligt 9 kap. 3 § andra stycket förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, finner mark- och miljödomstolen att de 31 110 kr, fördelat på grundavgiften 30 000 kr och tilläggsavgiften 1 110 kr, som domstolen i beslut den 29 juni 2015 har fastställt för målets prövning får anses skälig med hänsyn till prövningens omfattning.

Fiskeavgift

Nuvärdesberäkning visar att en engångsbetalning idag på 3 419 kronor motsvarar de beräknade årliga betalningarna under avskrivningstiden 40 år. Växjö kommun ska därför förpliktigas att utbetala detta som ett engångsbelopp.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Kronobergs län har begärt ersättning för sina rättegångskostnader i målet med totalt 129 600 kr. Kammarkollegiet har begärt ersättning med 41 801 kronor för sina rättegångskostnader i målet.

Växjö kommun har endast medgivit totalt 64 000 kr av länsstyrelsens yrkade ersättning (80 h á 800 kr) medan kommunen inte yttrat sig över Kammarkollegiets krav.

Myndigheterna är parter i målet och domstolen anser att de begärda ersättningarna är skäliga. Växjö kommun ska därför ersätta länsstyrelsen med det begärda beloppet 129 600 kr och Kammarkollegiet med 41 801 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 12 juli 2017.

Peter Ardö

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll samt de särskilda ledamöterna Anders Eklöv och Kjell Karlsson.